

**Locatie in beeld.
Pedagogisch werkplan
van onze locatie voor
Peuterwerk 2025
Schelluinen**

Inhoud:

Inleiding.

- *Ik ben in beeld* in het kort
- Voorschoolse educatie (VE)

Nuttige informatie: van dagritme tot stamgroepen.

- Onze locatie
- Stamgroepen
- Beroepskracht-kindratio (BKR)
- Beroepskrachten in opleiding **en vrijwilligers**

Opvoeden doen we samen.

Met ouders

- Kennismaken en wennen
- De mentor
- Spelinloop
- Elkaar informeren
- Samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen

Door groepsmanagement

- Gedifferentieerd werken
- Beredeneerd werken
- Teamwerk
- Samen kinderen volgen
- Naar een volgende groep of naar de basisschool
- Signaleren van bijzonderheden
- Pedagogisch beleid en praktijk evalueren en borgen
- Pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar

Met andere organisaties

- Doorgaande lijn met het onderwijs
- Samenwerken met andere organisaties

In een rijke uitdagende omgeving.

- Indeling van de ruimte
- Inrichting van de hoeken en plekken
- Geordend materiaal
- Buitenruimte
- Duidelijkheid voor ieder kind

Met ruimte voor initiatief.

- Een vast maar flexibel dagritme
- Baby's en dreumesen
- Overgangen in het dagritme
- Belangrijke onderdelen in het dagritme
- Een begrijpelijke dagindeling voor ieder kind

Altijd in dialoog.

- Sensitieve responsiviteit
- Respect voor autonomie
- Structuur bieden en leidinggeven
- Praten en uitleggen
- Ontwikkeling stimuleren
- Begeleiden van onderlinge interacties

Overige pedagogische kwaliteitseisen.

- Activiteiten waarbij de stamgroep/stamgroepruimte verlaten wordt
- Extra opvang afnemen
- Inzet pedagogisch beleidsmedewerker/coach
- VE-opleidingsplan
- 960 VE-uren verdelen in de periode van 2½ tot 4 jaar
- Onze VE-methode
- Bijzonderheden van onze locatie en gemeentelijke eisen
- Specifieke VE-eisen in onze gemeente

Bijlage 1. De ontwikkelingsgebieden op een rij

Bijlage 2. Overzicht formulieren pedagogisch werkplan

Bijlage 3. Begrippenlijst

Bijlage 4. Gebruikte literatuur

Locatie in beeld.

Pedagogisch werkplan van onze locatie voor dagopvang en voorschoolse educatie (VE).

Naam locatie: Korein Schelluinen

Adres locatie: Schelluinen 2, 5653JM te Eindhoven

Op onze locatie is de leidinggevende: Maartje Broeren

Zij krijgt leiding van: Sefica Koca

Waar in dit pedagogisch werkplan 'ouders' staat, kan ouder(s)/verzorger(s) worden gelezen. Waar 'zij' staat, kan 'hij' of 'die' worden gelezen

Inleiding.

Dit pedagogisch werkplan is bestemd voor iedereen die benieuwd is naar onze locatie – van ouders en verzorgers tot medewerkers van de GGD. Voor onze eigen pedagogisch professionals is het een naslagwerk. Het pedagogisch werkplan beschrijft de sfeer op onze locatie én de manier waarop we voldoen aan de wettelijke pedagogische kwaliteitseisen.

Het pedagogisch werkplan *Locatie in beeld* ligt in het verlengde van *Ik ben in beeld*: het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG.

Ik ben in beeld in het kort

Kinderen zijn ontdekkers, onderzoekers, kunstenaars, kunstmakers, wetenschappers, handarbeiders – alles is in aanleg aanwezig. En elk kind is uniek. Geboren met een eigen aard en karakter, met aanleg en talent voor de eigen persoonlijke ontwikkeling. Het is aan ons om dat te zien, om ieder kind in beeld te hebben. We verrijken de ontwikkeling van kinderen door dagelijks te kijken naar hun welbevinden en betrokkenheid. Voelt het kind zich goed? En is de betrokkenheid hoog? Dat zijn de vragen die ertoe doen. Met welbevinden en betrokkenheid als kompas krijgen we onmiddellijk feedback over onze inzet en interactie met de kinderen. Doen we de goede dingen? We zien het direct: kijk hoe het kind zich voelt en hoe betrokken het is.

Met vier pijlers stimuleren we dagelijks het welbevinden en de betrokkenheid:

- Opvoeden doen we samen
- In een rijke uitdagende omgeving
- Met ruimte voor initiatief

- Altijd in dialoog

In dit pedagogisch werkplan van de locatie lees je hoe we praktisch invulling geven aan de vier pijlers. In het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG lees je meer over de visie erachter.

Nieuwsgierig naar ons complete pedagogisch beleid? Download [**Ik ben in beeld**](#)

Voorschoolse educatie (VE)

Op onze locatie bieden we in groepen de Torretjes voorschoolse educatie (VE). Dit pedagogisch werkplan beschrijft ook hoe we voldoen aan de VE-eisen. Informatie die daarmee te maken heeft, is gedrukt in dezelfde kleur als deze alinea.

Nuttige informatie: van dagritme tot stamgroepen.

In dit hoofdstuk: een beschrijving van de locatie, de stamgroepen, de beroepskracht-kindratio en de inzet van beroepskrachten in opleiding.

Eenheid van onze locatie

Kenmerkend voor onze locatie

Locatie Schelluinen is gelegen in Gestel, in basisschool de Hobbitstee. Wij zijn een locatie die geopend is gedurende 40 weken PW Torretjes op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag van 8:30 – 12:30u. Maximale groepsgrootte is 16 kinderen per dag en wij werken met horizontale groepen.

Wij werken intensief samen met basisschool de Springplank en de Hobbitstee. In een multiculturele omgeving waar kinderen optimale kansen krijgen zich te ontwikkelen en hun talenten aan te laten spreken in een zorgzame, veilige en uitdagende omgeving.

Locatie Schelluinen is een kleine locatie hierdoor kennen kinderen, ouders en teamleden elkaar goed. Dat schept een sfeer van veiligheid en vertrouwen.

Onze werkwijze is gebaseerd op het pedagogisch kompas, welbevinden en betrokkenheid is het uitgangspunt, waarbij de 4 pijlers onze leidraad zijn.

Waar we trots op zijn

We zijn trots op veel zaken, keuzes worden altijd gemaakt in het belang van het kind. We zijn ook trots op de sfeer, deze is warm en het warme contact met ouders als eerste en belangrijkste opvoeders, en werken nauw samen met o.a. onze externe partners van beide basisscholen, intern begeleiders, WIJ Eindhoven, consultatiearts, logopedist.

De kracht van samen daar zijn we sterk in. Wij zijn nieuwsgierig. Ons streven is een hoge mate van interactie dit doen wij door onder andere veel spel beschikbaar te zijn.

Bij de peuterspeelzaalgroep is een rijk aanbod, de hoeken zijn rijk aangevuld en gericht op een thema. Waarin kinderen helemaal op kunnen gaan in hun spel.

Wat wij toevoegen aan de ontwikkeling van kinderen

We hopen de kinderen het gevoel van eigenwaarde en trots mee te geven tav de eigen mogelijkheden en talenten. Dit doen we door op allerlei gebieden de ontwikkeling van de kinderen te verrijken:

- (Nederlandse) taalontwikkeling
- Cognitieve ontwikkeling
- Spelontwikkeling
- Motorische ontwikkeling
- Sociaal emotionele ontwikkeling

We geven kinderen, structuur en vertrouwen en bieden ze geborgenheid zodat ze in een veilige omgeving kunnen experimenteren, onderzoeken en ontdekken om hun eigen potentieel te leren kennen.

Zelfstandigheid; kinderen worden gestimuleerd en leren door dingen zelfstandig te doen. Samen de tafel dekken, laag eten, brood smeren bij peuters waardoor interacties ontstaan. Je merkt hierin dat het eetmoment ook

een taalbevorderingsmoment is waarin kinderen elkaar helpen of om dingen vragen. Op sociaal emotioneel gebied ben je ook bewust; welke kinderen zitten naast elkaar. Ze vragen elkaars hulp en kijken elkaar aan.

We zijn alert op de mate van welbevinden en betrokkenheid van de kinderen op deze factoren. De activiteiten en ons handelen passen we aan wanneer we zien dat een kind laag betrokken is of zijn welbevinden niet goed is.

Altijd in dialoog

Op onze locatie is een warme gezellig en ontspannen sfeer. Wij vinden het belangrijk dat we enthousiast zijn, dat er humor is en dat we veel plezier met elkaar kunnen maken. Dit gebeurt altijd op een respectvolle manier naar elkaar. We vinden het belangrijk dat iedereen gezien en gehoord wordt. We willen weten wat kinderen beweegt. Wat houdt ze bezig? Hoe kunnen we aansluiten op hun behoeften, niveau en belevingswereld? Wij kijken verder dan gedrag. We leven ons in de kinderen in en stemmen daar onze aanpak op af.

Opvoeden doen we samen

Kinderen hebben recht op de best mogelijke start in het leven. Ouders zijn de eerste en belangrijkste opvoeders om daarvoor te zorgen. Wij leveren een belangrijke aanvulling op de thuissituatie. Samen zetten we ons in voor de kinderen, zodat zij hun mogelijkheden en talenten optimaal ontwikkelen.

Wij werken met een ouderportaal. In het ouderportaal staan alle relevante informatie rondom onze kinderopvang, zoals het contract, facturen, jaaropgaven, memo's en nieuwsbrieven. Wij publiceren hier ook foto's, filmpjes, activiteiten, slaaptijden, eet- en drinkmomenten in (op de babygroep). We hebben met de ouders een dagelijkse overdracht. Bij het brengen horen wij graag eventuele bijzonderheden m.b.t. het kind. Bij het ophaal moment informeren wij u mondeling over de dingen die het kind die dag heeft gedaan.

Stamgroepen.

Op onze locatie werken we met vaste groepen kinderen en een vast team van pedagogisch professionals.

Naam groep	Leeftijd kinderen	Maximaal aantal kinderen
Torretjes	2,3 – 4 jaar	16
Naam groep	Leeftijd kinderen	Maximaal aantal kinderen
VSO Schelluinen	4 – 13 jaar	11
Naam groep	Geopende dagen	Gesloten dagen
Torretjes	Maandag, Dinsdag, Donderdag, Vrijdag	Woensdag

Tijdens het kennismakingsgesprek vertellen we ouders met welke groepen we werken. We vertellen voor welke leeftijd elke groep is en hoe groot de groepen zijn. Ook vertellen we welke pedagogisch professionals bij elke groep horen, wanneer zij werken, en hoe we vaste pedagogisch professionals vervangen bij ziekte en vakantie. Op de locatie is te zien wie welke dag werkt – en zo nodig op welke tijden.

Vaste gezichten

Wanneer een vaste pedagogische professional maximaal 4 weken uitvalt door ziekte, vakantie of verlof en er geen andere vaste professional beschikbaar is, wordt er een andere pedagogische professional ingezet.

Om de emotionele veiligheid en stabiliteit te waarborgen, streven we ernaar het aantal andere professionals zo veel mogelijk te beperken, zorgen de vaste pedagogisch professionals voor een zorgvuldige overdracht en zetten ook de vervangende pedagogische professionals de zes interactievaardigheden in. Ze reageren op sensitieve en responsieve manier op de verbale en non-verbale signalen van de kinderen; ze bieden ruimte aan de eigenheid van kinderen en geven hun de mogelijkheid om zelfstandig te doen wat ze zelfstandig kunnen; ze bieden de structuur aan die ze nodig hebben om zelfstandig aan de slag te kunnen; ze voeren gesprekken met de kinderen, stimuleren hun ontwikkeling en begeleiden de onderlinge interacties.

Beroepskracht-kindratio (BKR)

Net als alle locaties van Wij zijn JONG werken wij volgens de BKR-rekentool van de Rijksoverheid. Daarmee berekenen we hoeveel pedagogisch professionals er minimaal aanwezig moeten zijn op een groep. Is de dagopvang dagelijks tien uur of meer open, dan mag er per dag maximaal drie uur worden gewerkt met minder pedagogisch professionals. De uren voorschoolse educatie op onze locatie worden niet in die drie uur aangeboden. In ons basisrooster staat hoe de inzet van pedagogisch professionals is geregeld voor elke groep apart.

Onze gangbare personeelsdiensten zien er als volgt uit:

*(Deze locatie betreft Peuterwerk dus er is geen pauzeopvang nodig, wij wijken niet af van de BKR)

Diensten
VSO
07.30 - 08.30 uur
TORRETJES
08:15 – 12:30 uur
08:30 – 12:45 uur

Beroepskrachten in opleiding

Naast onze professionals werken er regelmatig beroepskrachten in opleiding (BBL'ers), stagiaires op onze locatie. We hanteren het BBL- en stagebeleid van Wij zijn JONG.

Beroepskrachten in opleiding (BBL'ers) en stagiairs.

Op onze locatie zijn vaak een of meer BBL'ers en stagiairs aanwezig die het vak van pedagogisch professional leren. Ze voeren verzorgings- en begeleidingstaken uit en assisteren bij activiteiten. Dat doen ze onder verantwoordelijkheid van de pedagogisch professionals. Die zijn altijd in de buurt. Naarmate de opleiding vordert, neemt de zelfstandigheid van de BBL'ers en stagiairs toe. Elke BBL'er en stagiair heeft een interne stagebegeleider.

Opvoeden doen we samen.

De praktische invulling van de pijler 'Opvoeden doen we samen' heeft drie onderdelen: het contact met ouders, ons groepsmanagement, en de samenwerking met andere organisatie zoals basisscholen. Samen zetten we ons in voor de kinderen, zodat zij hun mogelijkheden en talenten optimaal kunnen ontwikkelen.

Opvoeden doen we samen – met ouders

In dit deel: kennismaken en wennen, de mentor, elkaar informeren, en samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen.

Kennismaken en wennen

In de eerste periode leggen we de basis van de vertrouwensrelatie tussen de ouders, het kind en de pedagogisch professionals. Het ene kind heeft meer moeite met nieuwe situaties of een nieuwe omgeving dan het andere. We besteden daarom bewust aandacht aan het wennen. Hoe eerder een kind zich veilig voelt bij ons (welbevinden), hoe sneller het betrokken kan spelen. Tijdens de kennismaking zoeken we met de ouders naar een manier van wennen die prettig is voor hun kind. In de wenperiode kijken we samen naar het welbevinden en we evalueren hoe het met hun kind gaat, zodat we eventueel iets kunnen aanpassen.

De wenperiode ziet er als volgt uit:

De pedagogisch medewerkers begeleiden het wennen en overgaan naar een andere groep door:

Voor het eerst bij de Peuterspeelzaal:

Met ouders wordt een wenaafspraak gemaakt. Afhankelijk van de behoeften wordt bepaald wat wenselijk is. Een kind mag 1 dagdeel wennen. Ouders kunnen al voor de peuterspeelzaal gebruik maken van de Speelinloop.

Hierbij kijken we naar de behoefte van het kind.

Bij het overgaan naar een andere groep is er aandacht voor het wennen en is er ruimte voor een wenperiode. Die wordt langzaam opgebouwd van bijv. een half uurtje mee aan tafel liedjes zingen tot een dagdeel volledig meedoen met de nieuwe groep. Door de pm-er van de stamgroep wordt een duidelijke overdracht gegeven met alle zaken die belangrijk zijn voor of over het kind. Het kind gaat, afhankelijk van het "wengedrag", een aantal keer wennen.

De groepen maken onderling afspraken over wanneer kinderen gaan wennen.

We beginnen met korte wenmomenten om geleidelijk een goed, rustig overgangsmoment te creëren.

Ouders mogen, indien er behoefte toe is, bij het afscheid en dus het overgangsmoment zijn.

We realiseren ons dat niet alleen kinderen, maar ook de ouders naar de overgang naar een andere groep toe moeten leven.

Een nieuw kind mag 1 dagdeel komen wennen, de ouder blijft max 1 uur bij het kind. Afspraak wordt in overleg met ouders door pm-er van betreffende groep gemaakt.

Ouders krijgen een terugkoppeling over het wennen op de andere groep.

Met ouders maken we de volgende afspraken over wennen/ overgaan naar een andere groep:

Als er kinderen nieuw komen op onze peuterspeelzaal groep spreken we met ouders een wenmoment af, dit is maximaal 1 dagdeel. Met de groep wordt afgesproken of dit in 1 x wordt gedaan of in meerdere korte momenten. Ouders kunnen ervoor kiezen om er een uurtje bij te blijven, i.v.m. rust voor de groep vragen we dan of de ouder later het kindje weer op komt halen. Wennen kan alleen op een dagdeel dat dit past binnen de leidster-kindratio. Indien dit niet past op een dagdeel dat een kind onze groep komt bezoeken, vragen we de ouder tijdens het wenmoment aanwezig te blijven.

De mentor

Ieder kind krijgt een mentor toegewezen. Dat is een van de pedagogisch professionals van de groep. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor de ouders en voert ook het intakegesprek. Ze vertelt het kind en de ouders dan onder andere wat haar rol als mentor betekent. Allereerst volgt de mentor de ontwikkeling van het kind. Ze heeft aandacht voor het welbevinden en de betrokkenheid van het kind, en nodigt de ouders uit om daarover in gesprek te gaan. Verder streeft ze naar een soepele overgang tussen thuis en de opvang, en – als het kind vier jaar is – naar een goede overgang naar het onderwijs en de bso. Als de mentor langere tijd afwezig is, zorgen we voor vervanging. De nieuwe mentor licht de ouders daarover in. Als we een mentor toewijzen, kiezen we er een die voldoende aanwezig is tegelijkertijd met het kind. We houden ook rekening met het aantal kinderen waarvan een pedagogisch professional al mentor is.

Elkaar informeren

We vertellen ouders waar ze belangrijke informatie kunnen vinden. Daarnaast laten we weten wat hun kind bij ons doet en hoe het gaat. Als ouders behoefte hebben aan een gesprek of een vraag willen stellen, dan maken we daar tijd voor. Wij informeren ouders, en ouders informeren ons. Want we horen graag hoe het thuis met het kind gaat. Dankzij die informatie kunnen we beter aansluiten bij (het gedrag van) het kind. Tijdens individuele contacten stemmen we goed af op alle verschillende ouders die onze locatie bezoeken. We benaderen ook regelmatig alle ouders tegelijk als we informatie willen delen.

Breng- en haalmoment

Het breng- en haalmoment is een laagdrempelige mogelijkheid om met ouders te praten en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van het kind. Daarbij letten we op privacy: als er andere ouders of kinderen in de buurt zijn, bespreken we geen privé-zaken van het kind of de ouders.

Gesprek met de mentor

Minimaal eenmaal per jaar en bij VE eenmaal per half jaar heeft de mentor met ouders een gesprek over de ontwikkeling van hun kind. Als de ouders of de mentor vaker behoefte hebben aan een persoonlijk gesprek, dan maken wij daar graag een afspraak voor.

Samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen

Opvoeden doen we samen met ouders. We sluiten aan op thuis, met een gezamenlijk doel: de ontwikkeling van kinderen verrijken. Ook voor kinderen met een VE-indicatie heeft de wederzijdse betrokkenheid een grote meerwaarde, want door samen een (taal)rijk aanbod te bieden – thuis en op de locatie – zien we dat het kind steeds (taal)vaardiger wordt, waardoor het zich op alle gebieden positief ontwikkelt.

Hieronder lees je hoe we samenwerken en aansluiting zoeken bij de thuissituatie.

- We betrekken ouders bij thema's, projecten en activiteiten/spelimpulsen.
- We laten ouders weten hoe ze thuis bij het thema kunnen aansluiten.
- We horen graag van ouders hoe thema-activiteiten thuis zijn verlopen. Want misschien hebben ouders extra ondersteuning of informatie nodig, of moeten we ons aanbod meer bij thuis laten aansluiten
- We versturen regelmatig een themabrief
- We ontvangen graag materialen voor de thematafel
- We praten met ouders bij het halen en brengen en letten erop dat we iedereen regelmatig zien en spreken.
- We bieden ouders aan om een verjaardag of ander feest mee te vieren.
- Wij laten ouders weten met welke woorden, liedjes, activiteiten of spelimpulsen wij bezig zijn. Dit doen wij middels een nieuwsbrief die we in het ouderportaal plaatsen.
- In de themabrief kunnen we ouders inzicht geven hoe ze hier thuis op aan kunnen sluiten.
- In samenwerking met school, de bibliotheek willen we het lenen van boeken stimuleren om zo ook thuis taal aanbod te laten komen.
- Tijdens het brengen en halen van de kinderen letten we erop dat we iedereen regelmatig zien en spreken.
- We werken met het ouderportaal waarin we foto's en filmpjes plaatsen van de activiteiten die we doen en de creaties die we hebben gemaakt. Daarnaast laten we de gemaakte creaties ook graag op locatie aan ouders zien.
- We werken met een groepstelefoon waarmee we hele korte lijntjes hebben met ouders/verzorgers
- Daarnaast verschijnt er een nieuwsbrief voor de hele locatie. Hierin staan mededelingen, dit staat los van de themabrief die verstuurd wordt vanuit de groepen.
- We registreren alle kinderen 2 keer per jaar en willen dit jaar starten met 10-minuten gesprek met ouders. Voor alle oudergesprekken geldt dat wij dit minimaal 1 keer per jaar willen gaan aanbieden, als ouders vaker een gesprek willen mogen ze dit bij ons aangeven dan plannen we dit in.

Opvoeden doen we samen – door groepsmanagement.

In dit deel: gedifferentieerd werken, beredeneerd werken, teamwerk, samen kinderen volgen, naar een volgende groep of naar de basisschool, signaleren van bijzonderheden, pedagogisch beleid evalueren en borgen, en pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar.

Gedifferentieerd werken

Gedifferentieerd werken staat voor onderscheid maken en variëren. Want kinderen verschillen qua leeftijd, niveau, interesse en eigenheid. Er is ook een overeenkomst: ze zijn allemaal nieuwsgierig. Ze willen graag nieuwe dingen ontdekken en volgende stappen zetten. Door gedifferentieerd te werken, spelen we in op onderlinge verschillen en op de nieuwsgierigheid van ieder kind. In de praktijk betekent gedifferentieerd werken dat we aandacht hebben voor alle ontwikkelingsgebieden. Daar laten we onze aanpak op aansluiten. En we bieden variatie en keuze door de dag heen.

Aandacht voor alle ontwikkelingsgebieden (zie bijlage 1)

Met goed groepsmanagement zorgen we in het dagelijkse werk voor een gevarieerd aanbod. Dat aanbod sluit aan op alle ontwikkelingsgebieden. We weten goed hoe kinderen zich ontwikkelen, en daarom begrijpen we welke variatie er nodig is in de speelleeromgeving en bij de activiteiten/spelimpulsen. We sluiten steeds aan bij waar de kinderen zijn qua leeftijd, ontwikkeling, interesse en eigenheid. Zo blijft hun betrokkenheid hoog.

Variatie en keuze

We bieden variatie en keuze in een rijke uitdagende omgeving (met gevarieerde hoeken en materialen), met ruimte voor initiatief (met afwisseling tussen vrij spel en spelimpulsen/activiteiten), en altijd in dialoog (met inzet van de pedagogische interactievaardigheden). In de volgende hoofdstukken lees je daar meer over.

Teamwerk

Een groep kinderen begeleiden vraagt om teamwerk. Wie doet welke taak en hoe verdelen we onze aandacht over de kinderen, binnen en buiten? Daar denken we samen over na. Regelmatig nemen we ruimte voor spelbeschikbaarheid: het rustig kijken naar het spel van kinderen of het meespelen met hun spel. Zo kijken de pedagogisch professionals dagelijks naar het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen. Op grond daarvan verdelen ze hun aandacht en taken. In het teamoverleg en bij het maken van de (thema)planningen maken ze daar afspraken over. Tijdens het teamoverleg en het evalueren van de uitgevoerde (thema)planning bekijken ze hoe de taak- en rolverdeling is verlopen en hoe ze de taken en rollen de komende periode gaan verdelen.

Samen kinderen volgen

Spelende kinderen laten hun interesses en ontwikkeling zien. Door bewust te kijken naar wat kinderen bezighoudt – Wat spelen ze? Hoe spelen ze? Wat maken ze, en op welke manier? – leren we de kinderen beter kennen. We volgen hun ontwikkeling ook systematisch. Dat doen we met een (digitaal)

kindvolgsysteem. We gebruiken de informatie uit het kindvolgsysteem voor keuzes en aanpassingen voor het individuele kind, de groep of de locatie. De mentor van het kind bespreekt individuele observaties met de ouders (zie 'Opvoeden doen we samen – met ouders').

Onze locatie gebruikt dit kindvolgsysteem:

KIJK! Digitaal

Er vindt eenmaal per jaar een oudergesprek plaats, dit staat los van het intake gesprek en het evaluatie gesprek na 3 maanden. Op vraag vanuit medewerker en of ouder/verzorger kunnen tussentijdse gesprekken aangevraagd worden om voortgang of andere punten te bespreken. Het jaarlijkse gesprek vindt plaats rondom de verjaardag van het kind.

Er worden op vaste momenten registraties uitgevoerd. De registraties geven ons een duidelijk beeld van de ontwikkeling en de onontwikkelingslijn van de kinderen. Registraties vinden plaats op de volgende momenten;

Na 3 maanden (de wienperiode. Deze registratie vindt plaats bij iedere start/overgang/wijziging van groep)

0,6 jaar

0,11 jaar

1,6 jaar

1,11 jaar

2,6 jaar

2,11 jaar

3,6 jaar

3,11 jaar

Medewerkers zien en observeren de hele dag door. Echter door spelimpulsen en doelgerichte activiteiten, in combinatie met de SLO-doelen, observeren medewerkers ook doelgericht kinderen en maken hierbij, door een voor hen werkbaar manier, aantekeningen die ze gebruiken voor de registraties later.

Hieruit volgt het groepsplan, dat tweemaal per jaar bijgesteld wordt. Vanuit de registraties en het groepsplan krijgen medewerkers een duidelijk beeld en overzicht van de situatie en samenstelling op de groep. Medewerkers zetten daar vervolgacties op en plannen activiteiten in om de ontwikkeling van kinderen zowel binnen de groep als individu verder te stimuleren en ontwikkelen.

Naar een volgende groep of naar de basisschool

Stroomt een kind door naar een nieuwe groep, dan zorgen we voor een geleidelijke overgang en een doorgaande lijn. We spreken wenmomenten af en de mentor draagt het kind zorgvuldig over aan de collega's van de nieuwe groep. Als een baby geen uitdaging meer vindt in de babygroep – of omgekeerd: als een kind emotioneel nog niet toe is aan een volgende groep – kan het tijdstip van doorstromen wijzigen. Dat gaat altijd in overleg met de ouders. We houden ook rekening met de samenstelling van groepen: de pedagogisch professionals moeten in staat zijn om aandacht te geven aan alle kinderen. Het belang van het kind staat altijd voorop.

Gaat een kind over naar een andere groep of locatie, dan dragen we de kennis over het kind – vastgelegd in het kindvolgsysteem – over aan de nieuwe groep. Heeft de nieuwe groep een ander LRK-nummer, dan vraagt de mentor toestemming aan de ouders om de informatie over te dragen. Is het LRK-nummer hetzelfde, dan hoeven de ouders alleen geïnformeerd te worden (afstemming). Vervolgens neemt de mentor contact op met de mentor van de nieuwe groep. Indien gewenst plannen de oude en nieuwe mentor een persoonlijk gesprek over het kind. Bij voorkeur is daar ook een van de ouders bij.

Gaat een kind starten op de basisschool, dan draagt de mentor het kind zorgvuldig over na toestemming van de ouders. Tijdens de eerste intake op onze locatie vragen we die toestemming al. Daarnaast stemt de mentor vóór de overdracht met de ouders af welke informatie we de school geven op het overdracht-/doorstroomformulier.

Onze locatie zorgt voor een warme overdracht. Dat houdt in dat we de informatie uit het overdrachtsformulier persoonlijk bespreken met een direct betrokken medewerker van de basisschool. Dat gesprek voeren we bij voorkeur samen met de ouders.

Op onze locatie gebruiken we voor de overdracht:

Onze locatie maakt gebruik van een warme overdracht. Dit houdt in dat wij bij de overdracht met een direct betrokken medewerker van de basisschool in gesprek gaan over wat wij in het overdrachtsformulier hebben geschreven, en de KIJK rapportages, bij voorkeur samen met ouders.

Signaleren van bijzonderheden

We observeren en volgen de ontwikkeling van kinderen. Bijzonderheden bespreken we altijd eerst met de ouders. Signaleren we bijzonderheden, dan gaan we te werk volgens de door Wij zijn JONG beschreven interne en externe zorgstructuur. Waar nodig schakelen we interne of externe experts in. Zij brengen de hulpvraag duidelijk in kaart en geven advies over het vervolg. Uiteraard gebeurt dat altijd in nauw overleg met de ouders en na hun toestemming. Kortom: we blijven zorgvuldig in contact met de ouders en – na hun toestemming – ook met de externe instanties en de eventuele basisschool. In het team evalueren we de signalering.

Bij vragen over de ontwikkeling en het gedrag van kinderen kunnen we – in overleg en afstemming met de ouders – deze medewerkers of instanties raadplegen:

Pedagogisch coach (inclusief VE-coach):

De pedagogisch coach kijkt mee op de groep en maakt een scan. Hierbij kijkt zij naar het welbevinden en betrokkenheid bij de kinderen. Als zij bijzonderheden/signalen ziet in de ontwikkeling van kinderen, geeft zij dit aan bij de pm-ers en locatiemanager. Dan kunnen er andere instanties gevraagd worden zoals hieronder beschreven.

Intern begeleider kinderopvang:

Als er zorgen zijn rondom de ontwikkeling van een kind kunnen we een intern begeleider inschakelen. Voor kinderen onder de 3 jaar schakelen wij de hulp in van onze IB-er binnen Korein, bij kinderen boven de 3 jaar komt de IB-er van school zodat zij al betrokken worden voordat het kind overgaat naar de basisschool. Er wordt altijd eerst aan ouders gevraagd of zij hier toestemming voor geven. De IB-er komt observeren en maakt hier een verslag van. Zij geeft ons tips hoe wij de ontwikkeling van een kind zo goed mogelijk kunnen ondersteunen. Ook kan zij advies geven voor bijvoorbeeld logopedie, ambulante zorg of fysiotherapie.

Ambulante medewerker KluppluZ:

In sommige gevallen kan er ambulante zorg aangevraagd worden. Dit is meestal op advies van de IB-er. De ambulante zorg kan voor één kind zijn met een specifieke zorgvraag of voor een groep waarbij extra ondersteuning nodig is omdat er meerdere kinderen iets extra's nodig hebben.

Logopedist:

Als de taalontwikkeling van een kind stagneert of de uitspraak niet goed verstaanbaar is bij een kind, kan logopedie een mooie ondersteuning zijn. Hiervoor nemen wij of ouders contact op met de GGDbzo om alles in gang te zetten.

Lumens:

Lumens biedt pedagogische ondersteuning voor alle gezinnen met kinderen van 0-6 jaar waarin ouders vastlopen in de alledaagse opvoeding en/of waar sprake is van een achterstand in de taalontwikkeling. Deze vraag komt vanuit de ouders zelf, maar wij kunnen ouders wel in contact

brengen met de contactpersoon van ons spil-centrum. De begeleiding van ouders gebeurt in de thuissituatie, maar Lumens sluit aan bij de thema's van het spilcentrum. De pedagogisch ondersteuner luistert, denkt mee, wijst de weg en geeft advies en waar nodig verwijst zij ouders door naar de juiste instantie. Lumens organiseert ook samen met de VVE-coördinator van school en de locatiemanager van de locatie ouderbijeenkomsten, waarbij een onderwerp in de ontwikkeling centraal staat. Ouders kunnen hier laagdrempelig aan deelnemen.

Pedagogisch beleid en praktijk evalueren en borgen

Samen volgen we dagelijks **het welbevinden en de betrokkenheid** van kinderen in samenhang met hun ontwikkeling. Daarbij gebruiken we het kindvolgsysteem. Zitten de kinderen goed in hun vel, zijn ze ontspannen en voelen ze zich veilig? Dan zit het goed met het welbevinden. Doen de kinderen tijdens het spelen en de activiteiten nieuwe ervaringen op? Zijn ze geboeid en gefascineerd door de activiteit? Zit er uitdaging in het spel of activiteit? Dan is ook de betrokkenheid hoog.

In *Ik ben in beeld*, het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG, staat uitvoerig beschreven hoe **welbevinden en betrokkenheid** voor ons de belangrijkste toetsstenen zijn om de ontwikkeling van kinderen te beoordelen. De mate van welbevinden en betrokkenheid daagt ons uit om de pedagogische kwaliteit voortdurend aandacht te geven. Daarbij nemen we steeds de vier pijlers onder de loep om onze aanpak te verbeteren:

Opvoeden doen we samen – Kunnen we onze samenwerking verbeteren? Met ouders, met elkaar en met andere organisaties?

In een rijke uitdagende omgeving – Hoe rijk en uitdagend is ons aanbod?

Met ruimte voor initiatief – Bieden we voldoende keuzevrijheid? Is het dagritme afgestemd op ruimte voor initiatieven van kinderen? Zijn onze activiteiten/spelimpulsen passend en verrijkend?

Altijd in dialoog – Weten we wat kinderen beweegt, wat kinderen bezighoudt en hoe we aansluiten bij hun behoeften en beleavingswereld?

Aan welbevinden en betrokkenheid zien we hoe het gaat met een kind én met onze pedagogische kwaliteit. Jaarlijks monitoren en meten we die, zodat we zicht houden op wat we kunnen aanpakken. De jaarlijkse cyclus waarmee we onze pedagogische kwaliteit borgen bestaat uit deze fasen:

- De pedagogische praktijk evalueren.
- Vanuit die evaluatie pedagogische doelen bepalen.
- Werken aan de pedagogische doelen met acties die de vier pijlers versterken (via werkoverleg, coaching en/of scholing/training).
- Het effect van onze aanpak beoordelen door te kijken naar het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen.

De pedagogische praktijk en beleid monitoren en evalueren we met:

- De scan voeren wij uit met het pedagogisch scan Kompas.
- Vanuit scanning veranderingen aan te brengen in de aanpakfactoren (de pijlers)

- Middels de scanning en coaching brengen we in beeld wat de effecten zijn van een voortdurende pedagogische ontwikkeling.

Pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar

In 2025 legt onze locatie de focus op onderstaande doelen. We onderscheiden hierin het locatiedoel en het doel voor de individuele groep. De groepsdoelen worden weergegeven in de vorm van kleine doelen die per 6 weken geevalueerd en zo nodig bijgesteld worden. Zo blijft het werkplan een werkbaar document waarin we doelen aan kunnen pakken die op dat moment actueel zijn.

Locatiedoelen:

Altijd in dialoog: In Q2/Q3 gaan we met het team aan de slag met oudercommunicatie. Een goede relatie tussen ouder en de professional draagt bij aan de ontwikkeling van het kind. Dit komt doordat de leefwerelden van het kind dichterbij elkaar komen. Ouders en de professional weten elkaar te vinden, dragen en voelen een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling en opvoeding van het kind.

Altijd in dialoog:

Eind 2025 hebben we een start gemaakt met het formuleren van de doelen a.d.h.v. A.P.E model. Aanpak- Proces en effect. De doelen worden concreter geformuleerd en elke 6 weken tijdens de teamvergadering (kleinteam) geevalueerd, bijgesteld of een nieuw doel toegevoegd. In 2024 willen we het werken met het A.P.E formulier borgen in onze dagelijkse werkzaamheden.

Implementeren van Logo 3000:

Afgelopen jaar heeft de Vlinders groep en de Torretjes groep het werken met Logo 3000 zich eigen gemaakt. Door samen te overleggen en ervaringen uit te delen tussen de peuterwerkgroepen leren ze van elkaar en komt logo3000 perfect tot zijn recht.

Themaplanning:

Begin 2025 is een start gemaakt met nieuwe themaplanning formulieren op de V.E groepen. In de themaplanning worden gestelde doelen geevalueerd en nieuwe groepsdoelen en individuele doelen bepaald. In de themaplanning worden spelimpulsen gekoppeld aan deze doelen om kinderen optimaal uit te dagen binnen hun ontwikkeling. De themaplanning wordt per 8 weken opgesteld en geevalueerd. In Q1 van 2025 werken alle groepen op de juiste wijze met deze nieuwe themaformulieren.

Groepsdoelen:

Torretjes:

De Torretjes werken aan de locatiedoelen concreet maken in de groepsdoelen. We hebben hier 8 weekse experimenten voor gepland om zo de doelen te behalen. Momenteel werken we met;

- APE-formulieren (nieuwe formulieren, ze gaan dit formulier borgen door iedere 6 weken tijdens een overleg te evalueren en aan te passen)
- Themaplanning (aan de slag met de nieuwe formulieren)
- Logo3000 (verder implementeren van het uitrollen van de praatplaten i.c.m. de themaplanning)

We bereiken de doelen door scholing en training (opleidingsplan). De teams krijgen groepscoaching door de pedagogisch coach, waarin de pijlers en de doelen centraal staan. Tevens worden doelen behaald uit de P.I.B. Dit is een digitale kwaliteitsmonitor die wordt afgenomen op de groep door de pedagogisch coach. Om de pedagogische kwaliteit in beeld te brengen en zicht te krijgen op kindontwikkeling, maakt de pedagogisch coach gebruik van P.E.B. Dit staat voor pedagogiek in beeld. De beelden worden geëvalueerd met de pmérs met als doel deskundigheidsbevordering en het in beeld krijgen van de ontwikkelingsfase van het kind(eren) en hoe deze te stimuleren. De pedagogisch coach en of de locatiemanager sluit aan bij de diverse groepsoverleggen om te coachen op de pedagogische kwaliteit, de doelen en de kinderen.

Opvoeden doen we samen – met andere organisaties.

In dit deel: gedifferentieerd werken, beredeneerd werken, teamwerk, samen kinderen volgen, naar een volgende groep of naar de basisschool, signaleren van bijzonderheden, pedagogisch beleid evalueren en borgen, en pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar.

Gedifferentieerd werken

Gedifferentieerd werken staat voor onderscheid maken en variëren. Want kinderen verschillen qua leeftijd, niveau, interesse en eigenheid. Er is ook een overeenkomst: ze zijn allemaal nieuwsgierig. Ze willen graag nieuwe dingen ontdekken en volgende stappen zetten. Door gedifferentieerd te werken, spelen we in op onderlinge verschillen en op de nieuwsgierigheid van ieder kind. In de praktijk betekent gedifferentieerd werken dat we aandacht hebben voor alle ontwikkelingsgebieden. Daar laten we onze aanpak op aansluiten. En we bieden variatie en keuze door de dag heen.

Aandacht voor alle ontwikkelingsgebieden (zie bijlage 1)

Met goed groepsmanagement zorgen we in het dagelijkse werk voor een gevarieerd aanbod. Dat aanbod sluit aan op alle ontwikkelingsgebieden. We weten goed hoe kinderen zich ontwikkelen, en daarom begrijpen we welke variatie er nodig is in de speelleeromgeving en bij de activiteiten/spelimpulsen. We sluiten steeds aan bij waar de kinderen zijn qua leeftijd, ontwikkeling, interesse en eigenheid. Zo blijft hun betrokkenheid hoog.

Variatie en keuze

We bieden variatie en keuze in een rijke uitdagende omgeving (met gevarieerde hoeken en materialen), met ruimte voor initiatief (met afwisseling tussen vrij spel en spelimpulsen/activiteiten), en altijd in dialoog (met inzet van de pedagogische interactievaardigheden). In de volgende hoofdstukken lees je daar meer over.

Beredeneerd werken

Beredeneerd werken staat voor: weten wat we doen. We laten kinderen doelgericht 'de zone van de naaste ontwikkeling' ervaren. Dat betekent dat ze precies de juiste volgende stap kunnen zetten. Vanaf het punt waar ze nu staan in hun ontwikkeling. Hoe helpen we de kinderen daarbij? Om te beginnen leren we ze goed kennen. Dat doen we door dagelijks naar ze te kijken, met ze te praten en met ze te spelen. Daarnaast kijken we met ons kindvolgsysteem meer objectief naar een kind. Vanuit kennis over het kind plannen we vervolgens ons beredeneerde aanbod. Zo zorgen we ervoor dat alle kinderen nieuwsgierig blijven en een volgende stap kunnen zetten als ze dat willen. Wat we zien gebeuren bij de kinderen en wat we horen van de ouders, gebruiken we weer voor de volgende fase in ons beredeneerde aanbod. Zo volgen we steeds opnieuw de PDCA-cyclus van plan, do, check, act (plannen, uitvoeren, kijken hoe het werkt en bijsturen). Bij het beredeneerde aanbod gebruiken we een themaplanning/groepsplan.

Teamwerk

Een groep kinderen begeleiden vraagt om teamwerk. Wie doet welke taak en hoe verdelen we onze aandacht over de kinderen, binnen en buiten? Daar denken we samen over na. Regelmatig nemen we ruimte voor spelbeschikbaarheid: het rustig kijken naar het spel van kinderen of het meespelen met hun spel. Zo kijken de pedagogisch professionals dagelijks naar het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen. Op grond daarvan verdelen ze hun aandacht en taken. In het teamoverleg en bij het maken van de (thema)planningen maken ze daar afspraken over. Tijdens het teamoverleg en het evalueren van de uitgevoerde (thema)planning bekijken ze hoe de taak- en rolverdeling is verlopen en hoe ze de taken en rollen de komende periode gaan verdelen.

Samen kinderen volgen

Spelende kinderen laten hun interesses en ontwikkeling zien. Door bewust te kijken naar wat kinderen bezighoudt – Wat spelen ze? Hoe spelen ze? Wat maken ze, en op welke manier? – leren we de kinderen beter kennen. We volgen hun ontwikkeling ook systematisch. Dat doen we met een (digitaal) kindvolgsysteem. We gebruiken de informatie uit het kindvolgsysteem voor keuzes en aanpassingen voor het individuele kind, de groep of de locatie. De mentor van het kind bespreekt individuele observaties met de ouders (zie 'Opvoeden doen we samen – met ouders').

Doorgaande lijn met het onderwijs

Hieronder lees je met welke scholen voor basisonderwijs we samenwerken en de manier waarop we dat doen. We stemmen met het onderwijs af hoe onze VE inhoudelijk aansluit op de school, en de school op ons, zodat er een doorgaande lijn ontstaat tussen de voorschoolse educatie en het basisonderwijs in groep 1. Denk aan gezamenlijke thema's, een herkenbaar ouderbeleid of een doorgaande lijn in spelmateriaal.

Naam basisschool	Samenwerking
Basisschool de Hobbitstee	Doorgaande lijn: Doordat we een doorgaande lijn hanteren en afgaan uit dezelfde thema's kunnen we overstijgende activiteiten met elkaar afstemmen. Wel kijken we altijd of dit ook aansluit bij de kinderen en gaan we in op de initiatieven van kinderen. Hierdoor kan het voorkomen dat we in sommige gevallen afwijken van het thema van school of het anderen benaderen/ benoemen zodat het wel aansluit bij de belevingswereld van de kinderen. Thema's als Sinterklaas, kerst, carnaval hebben een activiteit spilbreed. Daarnaast stemmen we onderling activiteiten af die aansluiten bij beide belevingswerelden. Observatiemethode: Wij werken als kinderopvang en school beide met hetzelfde kindvolgsysteem, KIJK! Digitaal.

	Wanneer een kindje binnen ons centrum overgaat van de KDO naar de basisschool wordt het kindje "verhuisd" naar de KIJK omgeving van school. De vestigingsmanager, IB-er en VVE- coördinator en de pedagogisch coach van school hebben elke 8 weken overleg en bespreken de kinderen die binnenkort naar school gaan. Zo kunnen we een goede verdeling maken en kijken we in welke klas een kind het beste tot zijn recht komt. Verder bespreken we tijdens deze overleggen eventuele ouderbijeenkomsten (die helaas op dit moment allemaal online plaats moeten vinden) en kijken we naar de samenwerking tussen kinderopvang en school, door bijvoorbeeld gezamenlijke activiteiten te plannen of samen activiteitencommissies op te pakken. De VVEcoördinator stapt regelmatig bij onze groepen Driehoeksgesprekken: Als een kind naar de basisschool gaat wordt er een gesprek gepland met ouders en leerkracht bij wie het kind in de klas komt, een driehoeksgesprek. Dit is een eindgesprek, maar tevens ook een intakegesprek voor school. Hierdoor wordt ook weer de doorgaande lijn aangepakt en wordt de drempel weer verkleind van de kinderopvang naar de basisschool. Leerkrachten krijgen al veel informatie tijdens zo'n gesprek waardoor ze al een aardig beeld hebben van het kind dat ze in de klas krijgen.
--	---

Samenwerken met andere organisaties

Logopedie:

Wanneer wij denken dat een kind logopedie kan gebruiken, vanwege bijvoorbeeld uitspraak of stagnatie van taal zullen wij dit terugkoppelen aan ouders. Ouders (of wij) bespreken dit dan met het consultatiebureau voor een doorverwijzing naar de logopedist.

Consultatiebureau/ GGD:

4 keer per jaar heeft de locatiemanager, VE-coach of de afgevaardigde pedagogisch professional een overleg staan met de contactpersoon van GGDbzo (het consultatiebureau). Als er iets is wat wij willen delen met deze contactpersoon vragen we eerst goedkeuring aan ouders. Dit kan bijvoorbeeld gaan over een kind waarvan wij denken dat een VE-indicatie goed zou zijn voor de ontwikkeling.

Onderwijs:

Hierboven is de samenwerking met de basisschool al uitgebreid beschreven, maar op het VE-stuk werken wij vooral samen in de methode die we gebruiken voor VE. Doordat we dezelfde thema's hebben op school en op de kinderopvang, zie je dit overal op de locatie terug. Zo plannen we gezamenlijke activiteiten, spelen we bijvoorbeeld samen buiten, bijeenkomsten in Babbelhof en hebben we veel overleg met school over kinderen die nog extra ondersteuning nodig hebben in de taal.

Bibliotheek:

De contactpersoon van de bibliotheek heeft regelmatig contact met de voorlees coördinator, de locatiemanager en met de VE- coördinator van school. Zij helpt mee aan de invulling van de ouderbijeenkomsten, kijkt naar het aanbod binnen het spilcentrum maar zij is ook continu op zoek naar hoe wij de ouders en kinderen op een andere manier thuis kunnen bereiken om zo nog meer taalaanbod te creëren in de thuissituatie. Een voorbeeld hiervan is dat zij per thema een padlet maakt met liedjes, filmpjes en andere ideeën voor thuis en deze delen wij dan in de nieuwsbrief met ouders.

Kluppluzz:

Wanneer er grotere zorgen zijn schakelen wij de begeleiders van Kluppluzz in deze kunnen ingezet worden voor groepsbegeleiding en ambulante 1 op 1 begeleiding. Voorafgaand aan deze ondersteuning vind er een gesprek met ouders plaats. Samen met de mentor wordt er gekeken naar de behoeftes van kind en groep om deze begeleiding aan te vragen en in te zetten.

In een rijke uitdagende omgeving.

In dit hoofdstuk: indeling van de ruimte, inrichting van de hoeken en plekken, geordend materiaal, buitenruimte, duidelijkheid voor ieder kind.

Indeling van de ruimte

Onze locatie heeft een prettige, sfeervolle en rustige uitstraling. Aantrekkelijk en niet te prikkelend. De kleuren zijn bewust gebruikt. En de aankleding van de wanden sluit aan bij de leeftijd van de kinderen. Verder zorgen we voor een goed overzicht en houden we belangrijke looproutes vrij. Zo creëren we een plek waar kinderen, ouders en pedagogisch professionals zich prettig voelen.

De rijke uitdagende omgeving bevat open spelzones die zijn ingericht voor een bepaald spel of activiteit. Voor de jongste baby's is er bijvoorbeeld een rustige plek waarbij wij rekening houden met het aanbod van prikkels, een ruimte om te draaien of te kruipen, en een zachte plek. Deze plek is veelal open waardoor we ook de jongste en de oudste kinderen met elkaar kunnen laten integreren zodat ze van elkaar kunnen leren. Voor de oudste baby's is er een huishoek waarin zij beginnend rollenspel kunnen oefenen. Voor peuters op de V.E groepen, zijn er diverse spelzones, er is o.a ruimte om te kunnen bouwen, om rollenspel te spelen in de huishoek, een creatieve hoek en een rustige hoek waar kinderen kunnen lezen. Dankzij de gevarieerde hoeken en spelzones kunnen dreumesen en peuters hun eigen spelkeuzes maken. De spelmaterialen worden laag aangeboden zodat kinderen zich hebben op het aanbod. De spelmaterialen worden geregeld gewisseld omdat we kijken naar de interesses en de behoeftes van de aanwezige kinderen.

De plekken zijn afgebakend met bijvoorbeeld kasten, speelschermen, matten of tape. Dat zorgt voor duidelijkheid en structuur waardoor de concentratie en de betrokkenheid wordt vergroot. Er is ruimte voor rustig en meer actief spel, voor individueel spel en spelen in kleine groepjes. Elk kind heeft iets eigens in de ruimte, zoals een eigen vakje, kapstok, stoel of foto.

De verdeling van de spelzones en -ruimtes past bij de leeftijdsgroep, interesses en behoeftes van de kinderen. Ook de toiletruimtes bieden de mate van privacy en zelfstandigheid die bij de leeftijd past.

Inrichting van de hoeken en plekken

We zoeken, soms samen met de kinderen, naar gevarieerde materialen voor in de speelruimtes. Alle kinderen kunnen in de hoeken iets van hun niveau vinden en hebben voldoende keuze. Kinderen kunnen naast of met elkaar bezig zijn met voldoende materialen. Het materiaal wordt regelmatig aangevuld en

afgewisseld. Verder zijn er in elke groep materialen en illustraties te vinden waarop verschillende culturen en rollen zichtbaar zijn. Daarnaast liggen er veilige echte materialen die passen bij de leeftijd – zoals pollepels, mutsen of een vaatdoekje – en open materiaal waar kinderen zelf betekenis aan kunnen geven zoals dozen, takken of lege melkpakken. Veilige echte en open materialen bieden extra kansen voor verdiepend spel.

Geordend materiaal

De materialen zijn overzichtelijk geplaatst en zo nodig gelabeld. Die ordening helpt onszelf, maar is ook belangrijk voor het spel van kinderen. Ze kunnen het materiaal makkelijk vinden en het helpt de kinderen bij het proces van het opruimen naar na het spelen. Ook voor ouders is het handig om snel een goed overzicht te hebben. Soms bewaren kinderen gemaakte spullen een tijdje, bijvoorbeeld om er de volgende keer mee verder te gaan of om iets tentoon te stellen. Ook daar reserveren we een plekje voor.

Buitenruimte

We streven naar een uitnodigende buitenspeelplaats. Buiten hebben kinderen andere spelmogelijkheden en ze doen er belangrijke ervaringen op. We leggen de nadruk op bewegen en motoriek. Buiten kunnen kinderen rennen, met de bal spelen, fietsen, met zand spelen en van alles in de natuur ontdekken. Ook buiten is er een zichtbare verdeling van de ruimte. We zorgen voor een veilige, gevarieerde ondergrond die past bij het spel – bijvoorbeeld gras, steen, zand of een ondergrond met een klein niveauverschil. Ook zorgen we voor gevarieerde buitenmaterialen die gemakkelijk te vinden en op te ruimen zijn. Elke dag willen we buiten zijn. We vinden de spelbeschikbaarheid van pedagogisch professionals heel belangrijk. Dat zij met de kinderen mee spelen en uitdagende activiteiten aanbieden.

Duidelijkheid voor ieder kind

Een rijke uitdagende omgeving houdt in dat de indeling ook geschikt is voor kinderen die aan het wennen zijn of de Nederlandse taal nog moeten leren. De indeling is logisch en voorspelbaar – zonder dat er mondelinge uitleg nodig is. Kinderen kunnen rustig en geconcentreerd spelen. Dankzij labels begrijpen ze waar de hoeken voor staan en wat er in de hoeken te vinden is. Er is voldoende spelmateriaal dat kinderen zonder woorden kunnen gebruiken, en spelmateriaal dat makkelijk uit te leggen is, zonder taal. Vanuit ons programma passen we de spelzones en de spelmateriaal regelmatig aan, zodat ze passen bij de thema's of de spelbehoeftes van de kinderen.

Met ruimte voor initiatief.

In dit hoofdstuk: een vast maar flexibel dagritme, overgangen in het dagritme, belangrijke onderdelen in het dagritme, en een begrijpelijke dagindeling voor iedereen.

Een vast maar flexibel dagritme

Een dagritme of dagindeling is een vaste volgorde van dagelijkse gebeurtenissen. De dag is ingedeeld in herkenbare periodes met vaste onderdelen. Maar het dagritme is ook flexibel: wat de kinderen doen, staat niet tot in detail vast. Elke dag hebben ze bijvoorbeeld de ruimte om vrij te spelen. Het vrij spelen wordt afgewisseld met begeleide of geleide activiteiten/spelimpulsen. Bij vrij spelen ligt het initiatief geheel bij het kind, bij een begeleide activiteit/spelimpuls doen pedagogisch medewerkers met het kind mee, en bij geleide activiteiten/spelimpulsen ligt het initiatief bij ons. Met het dagritme zorgen we voor een balans tussen herhalen en nieuwe ervaringen opdoen. Bij de geleide activiteiten letten we op een goede afwisseling tussen de ontwikkelingsgebieden. En we blijven kinderen de ruimte bieden voor eigen initiatieven. Benieuwd naar onze globale dagindeling? Kijk onder 'Onze locatie' in het eerste deel van dit pedagogisch werkplan.

Onze globale dagindeling ziet er zo uit:

08:30 Brengmoment met vrijspel.

9.00-9.30 Opruimen, verhaaltje voorlezen liedjes zingen.

09-30-10.00 / 10.15 Fruitmoment

10.00-10.15 verschoonmoment

10.15 - 11.15 Lekker naar buiten, VVE gestuurde activiteit en vrijspel of gymzaal moment op school of met school samen.

11.15 opruimen/handen wassen.

11.30- 12.15 boterhammen eten

12.15 – 12:30 opruimen / gezamenlijk afsluiten in de kring / naar huis

Overgangen in het dagritme

Overgangen van het ene naar het andere onderdeel zijn snel prikkelrijk voor kinderen. Om overgangen soepel te laten verlopen, gebruiken we aantrekkelijke rituelen. Daardoor blijven de kinderen betrokken bezig en behouden de pedagogisch professionals het overzicht. Elke overgang vraagt een eigen ritueel en vorm van samenwerken.

Belangrijke onderdelen in het dagritme

De hele dag zijn er kansen om met kinderen in gesprek te gaan, met ze te spelen, samen te genieten en de ontwikkeling te ondersteunen en stimuleren. Vaak doen ontwikkelkansen zich spontaan voor. Die kansen grijpen we terwijl we naar de kinderen kijken, aansluiten bij hun spel en met ze praten. We creëren ook zelf kansen door bewust activiteiten of spelimpulsen aan te bieden. Natuurlijk blijven we ook tijdens die geplande momenten goed kijken, aansluiten en praten met de kinderen. Op die manier doen zich ontwikkelkansen voor tijdens alle onderdelen van ons dagritme. Hieronder volgt een korte uitleg over de belangrijkste onderdelen.

Vrij spel

Tijdens vrij spel kiezen de kinderen zelf waarmee, waar en met wie ze aan de slag gaan. Waar nodig verhogen de pedagogisch professionals de betrokkenheid, lokken ze een volgende ontwikkelingsstap uit, of helpen ze bij het kiezen. Gedurende de ochtend en middag is er genoeg ruimte om vrij te spelen.

Grote groep

De term 'grote groep' staat voor de momenten dat onze pedagogisch professionals samen met alle kinderen bewust gezamenlijkheid creëren. Bijvoorbeeld door samen te zingen, verhalen te vertellen, feestjes te vieren of rituelen uit te voeren. Daardoor groeit het gevoel dat we een groep zijn, bij elkaar horen en van elkaars gezelschap genieten. Tijdens de gezamenlijke activiteit blijft er ruimte voor eigen initiatieven van kinderen. Elke dag is er een moment voor de 'grote groep'.

Kleine groep

De term 'kleine groep' staat voor de momenten dat onze pedagogisch professionals bewust met een kleine groep kinderen een activiteit doen, een spelimpuls uitlokken of samenwerken. Tijdens een kleine groepsactiviteit is er veel ruimte om in te gaan op initiatieven van kinderen en om die met elkaar te delen. Pedagogisch professionals stellen de kleine groepjes regelmatig doelgericht samen. Een groepje bestaat dan bijvoorbeeld uit de oudste of de jongste kinderen, of uit kinderen die aan de slag gaan met taalontwikkeling. Soms doen alle kinderen dezelfde activiteit, in wisselende kleine groepjes. In de 'kleine groep' is er veel ruimte voor uitwisseling en aandacht voor alle kinderen. Elke dag zijn er kleine groepen waarin kinderen spelen en ontdekken en waarin zij deel nemen aan een activiteit. VE-peuters komen, minimaal één keer per dag aan de beurt.

Eten en drinken

Elke ochtend of middag zijn er groepsmomenten waarop de kinderen samen eten en drinken. De pedagogisch professionals zorgen voor een veilig, gezellig en rustig moment. Tijdens deze eetmoment laten we kinderen helpen en zo stimuleren wij de zelfredzaamheid.

Verzorgingsmoment

Verzorgingsmomenten zijn regelmatig terugkerende momenten, vaak een-op-een. Pedagogisch professionals zorgen voor een veilige en respectvolle sfeer waarin persoonlijke aandacht is voor het kind.

Buitenspelen

Bewegen en buiten zijn is heel belangrijk voor kinderen. Buiten kunnen kinderen veel ervaringen opdoen en ontstaan mooie leermomenten voor kinderen. Wij laten de kinderen elke dag buitenspelen. Kinderen hebben de mogelijkheid om vrij te spelen of kunnen deel nemen aan een activiteit. Ook V.E activiteiten kunnen buiten uitgevoerd worden waardoor kinderen veel in de buitenlucht zijn.

Een begrijpelijke dagindeling voor ieder kind

Voorspelbaarheid is voor alle kinderen belangrijk, maar vooral voor kinderen die aan het wennen zijn of de Nederlandse taal nog niet goed begrijpen. Met een heldere dagindeling, die dagelijks met de kinderen wordt besproken, leren ze snel wat er van hen wordt verwacht. Pedagogisch professionals maken de dagindeling begrijpelijk met weinig woorden. Ze gebruiken bijvoorbeeld rituelen, zoals liedjes zingen bij het naar buiten gaan, het opruimen of het begroeten. Daarnaast gebruiken ze dagritmekaarten met pictogrammen van de dagindeling.

Altijd in dialoog.

In dialoog zijn betekent dat er wederzijds contact is. Oftewel, vertaald naar de dagelijkse praktijk: dat er interactie is tussen pedagogisch professionals en kinderen – en tussen kinderen en volwassenen onderling. De pedagogische wetenschappen onderscheiden zes interactievaardigheden. Onze pedagogisch professionals zetten die vaardigheden dagelijks in, zodat kinderen zich veilig en op hun gemak voelen en zich bij ons kunnen ontwikkelen.

De zes interactievaardigheden:

- Sensitieve responsiviteit
- Respect voor autonomie
- Structuur bieden en leidinggeven
- Praten en uitleggen
- Ontwikkeling stimuleren
- Begeleiden van onderlinge interacties

Sensitieve responsiviteit

Sensitieve responsiviteit is reageren op wat kinderen willen, denken en voelen – door oog te hebben voor signalen, non-verbaal en verbaal, en door een kind aan te voelen. Het gaat over geborgenheid bieden, een vertrouwensrelatie aangaan en kinderen erbij laten horen in een positieve groepssfeer. Voorbeelden daarvan zijn luisteren, de aai over de bol, het oogcontact, de knipoog, interesse en nieuwsgierig zijn naar het kind. Ook gaat het bij sensitieve responsiviteit over aanmoedigen en bevestigen: kinderen de mogelijkheid geven om nieuwe dingen te ontdekken. Voorbeelden daarvan zijn belangstelling tonen, betrokken zijn bij wat het kind doet, steun bieden bij moeilijke momenten en enthousiasme van het kind delen.

Respect voor autonomie

Respect voor autonomie is kinderen de ruimte geven om zelfstandig te doen wat ze zelfstandig kunnen. Respect voor autonomie is ook: kinderen de kans geven vanuit eigen interesses bezig te zijn en keuzes te maken, zelf te experimenteren en ontdekkingen te doen. Als pedagogisch professionals lokken we ideeën en initiatieven uit, betrekken we kinderen bij het bepalen van regels en afspraken, en hebben we reële verwachtingen. Kinderen voelen het wanneer ze serieus worden genomen. Dan ontwikkelen ze eigenwaarde en kunnen ze zich betrokken voelen bij de groep, het spel en de activiteiten.

Structuur bieden en leidinggeven

Door structuur te bieden orden je de wereld om kinderen heen. Alle kinderen hebben daar behoefte aan. Structuur geeft ze het houvast dat ze nodig hebben om zelfstandig aan de slag gaan. Voorbeelden daarvan zijn een overzichtelijke speelleeromgeving, een begrijpelijke dagindeling, een beperkt aantal

consequente en duidelijke regels die uitgelegd worden aan kinderen, voorspelbaar en duidelijk gedrag van pedagogisch professionals en thematisch werken. Structuur bieden en leidinggeven lijkt het tegenovergestelde van respect voor autonomie, maar ze vullen elkaar aan als ze in evenwicht zijn. Voor elke (leeftijds)groep en voor elk kind ligt dat evenwicht weer anders.

Ongewenst gedrag ombuigen naar gewenst gedrag

Hoe gaan we om met ongewenst gedrag? Kinderen willen zich geaccepteerd voelen zoals ze zijn. Inclusief hun emoties en belevingen, ook op momenten dat ze boos, druk of naar binnen gekeerd zijn. We gaan ervanuit dat het kind met zijn gedrag een bedoeling heeft, ook al is dat gedrag niet altijd effectief of gewenst. Allereerst proberen we daarom de intentie van kinderen te begrijpen. Er zijn veel redenen voor ongewenst gedrag, bijvoorbeeld niet weten dat iets niet mag, van slag zijn door een gebeurtenis, meer uitdaging nodig hebben of temperamentvol zijn. Het gedrag kan ook bij de ontwikkelingsfase horen. Het doel van ombuigen van ongewenst naar gewenst gedrag is dat het kind met (zelf)vertrouwen weer verder kan met het sturen van zijn eigen gedrag. Kinderen voelen zich ook veiliger als ze weten dat er iemand aanwezig is die ingrijpt als het even niet gaat, die ondersteunt of juist begrenst. Iemand bij wie ze kunnen checken of wat ze doen ook kan.

Er zijn veel manieren waarop pedagogisch professionals kunnen reageren op ongewenst gedrag: een non-verbale reactie geven, een grapje maken, kinderen positief herinneren aan een regel, gedrag benoemen dat gewenst is, ik-boodschappen geven over het gedrag van het kind, en soms ook negatief gedrag negeren en positief gedrag juist benoemen.

Vijf stappen bij conflictoplossing

Soms hebben kinderen conflicten. Wij zien die als leermomenten voor de (sociale) ontwikkeling. Kinderen leren hun gevoel en mening te laten horen en zien. Ze leren zichzelf en de ander beter te begrijpen en oplossingen te zoeken. Daardoor leren ze sociale en morele regels. Bij een conflict zetten pedagogisch professionals vijf stappen:

1. Bij een probleem of conflict stoppen we, snel maar rustig, het ontoelaatbare gedrag. We benoemen de emoties die kinderen laten zien en geven ze zo nodig een handreiking om hun emoties op een toelaatbare manier te uiten (stoom afblazen/ruimte voor ontlasting zonder dat andere kinderen zich onveilig voelen).
2. Bij kinderen die (nog) niet goed kunnen praten vertellen we welke gebeurtenis en emoties we hebben gezien. Oudere kinderen vertellen zelf wat er is voorgevallen. We checken daarna of we het goed hebben verwoord of begrepen.
3. We geven als objectieve bemiddelaar bij jonge kinderen één of enkele compromisvoorstellen. Zo gauw kinderen het kunnen, dragen ze zelf mogelijke oplossingen aan.
4. We letten erop dat de gekozen oplossing naar tevredenheid van alle kinderen is (de beste oplossing) en we bedenken zoveel mogelijk samen hoe we die kunnen uitvoeren.
5. Daarna volgen we de kinderen een tijdje bij het spel om te zien of het compromis of de oplossing werkt.

Praten en uitleggen

Bij deze interactievaardigheid gaat het over de taal die pedagogisch professionals gebruiken als ze kinderen begeleiden én over de manier waarop we taalvaardigheid van kinderen stimuleren. Belangrijk bij praten en uitleggen is dat kinderen de ruimte krijgen voor echte (non-)verbale gesprekken, waarbij we het kind volgen en een rijke (non-)verbale omgeving zijn. Want kinderen leren taal door wat ze in hun omgeving horen.

Bij het praten en uitleggen sluiten we aan op de leeftijd, het ontwikkelingsniveau en de behoefte van kinderen. We passen ons tempo aan en bouwen onze uitleg logisch op, zodat kinderen de uitleg zo goed mogelijk begrijpen. Voor de kleinsten en voor anderstalige kinderen gebruiken we ter ondersteuning gebaren, mimiek, visualisaties (bijvoorbeeld dagritmekaarten), rituelen (bijvoorbeeld een vast liedje bij een overgangsmoment) en concrete materialen. Voor de wat oudere of meertalige kinderen gebruiken we steeds langere zinnen en meer gevarieerde woorden.

Bij praten en uitleggen vinden wij het belangrijk dat er met kinderen gepraat wordt i.p.v. over kinderen. Kinderen horen en voelen goed aan wanneer er over hen gesproken wordt. Dit kan heel onveilig zijn.

Contactinitiatieven

Alle kinderen zoeken regelmatig contact met (non-)verbale gedragingen. Die grote en kleine signalen vangen we zo vaak mogelijk op, zodat kinderen zelfvertrouwen en vertrouwen in anderen krijgen en zich gehoord en gezien voelen. Door kinderen vaker te zien, leren we hun contactinitiatieven kennen. Ook pedagogisch professionals nemen initiatieven tot contact. We vragen bijvoorbeeld aandacht voor een activiteit/spelimpuls of gebeurtenis, we betrekken de kinderen daarbij, of we beginnen gewoon een gezellig praatje.

Gesprekken

De balans tussen een-op-eengesprekken, kleine groepsgesprekken en gesprekken met de hele groep laten we aansluiten op de leeftijd. De onderlinge omgang is gebaseerd op plezier, aandacht, oprechte interesse, begrip, respect en duidelijkheid. Nederlands is de voertaal, maar in sommige werksituaties kan een pedagogisch professional een andere taal gebruiken in het belang van het kind. We creëren een positieve communicatieve sfeer door regelmatige beurtwisselingen – zowel een-op-een als in groepssituaties. Soms bouwen we gesprekken uit en doen we een beroep op het denkvermogen van kinderen. In een groepssituatie proberen we iedereen te betrekken bij wat er gebeurt. Wordt het gesprek afgesloten, dan laten we dat duidelijk weten. Ook kinderen geven (non-)verbaal aan wanneer het contact voor hen is afgelopen. Het is belangrijk voor kinderen dat wij dat zichtbaar opmerken.

Ontwikkeling stimuleren

De interactievaardigheid 'Ontwikkeling stimuleren' zetten we in tijdens allerlei situaties en activiteiten. Kinderen zijn van zichzelf al nieuwsgierige ontdekkers en onderzoekers, maar we stimuleren hun spelenderwijze ontwikkeling ook gericht. Daardoor kunnen ze extra stappen zetten en doen ze in alle ontwikkelingsgebieden ervaringen op, passend bij hun eigen tempo, interesses en mogelijkheden. In allerlei spelsituaties en activiteiten zien we volop didactische mogelijkheden. Per kind en per situatie kiezen we wat we doen: intenties en plannen van kinderen verwoorden of helpen uitvoeren, nieuwe materialen aanreiken bij een vertrouwd spel, een nieuw idee inbrengen bij een bestaand spel, open vragen stellen, samen oplossingen zoeken, indrukken verwerken, kinderen bij elkaar betrekken,

meespelen, het spel voordoen, voorbeelden geven, instructie geven en nog veel meer. We helpen kinderen ook als ze iets nog niet helemaal alleen kunnen of durven. Kortom: we stimuleren de ontwikkeling op alle mogelijke manieren.

Begeleiden van onderlinge interacties

Met deze interactievaardigheid sluiten we het hoofdstuk af. Als pedagogisch professionals begeleiden we de onderlinge interacties van kinderen en het groepsproces. Dat doen we met begrip, respect, interesse en duidelijkheid. Kinderen leren volop van elkaar, ze vullen elkaar aan en ze hebben plezier in samenzijn en erbij horen. We zetten ons in voor een groepssfeer waarbij ieder kind zichzelf kan zijn en mee kan doen. We praten over diverse onderwerpen en we zijn nieuwsgierig naar verschillende ideeën en meningen. Verder creëren we gezamenlijkheid door bijvoorbeeld feestjes te vieren, rituelen uit te voeren, (groeps)herinneringen te koesteren met foto's en verhalen, vriendschappen te zien en te waarderen. Zelf laten we goed voorbeeldgedrag zien. Waar het kan, laten we kinderen meedenken en beslissen. Door kinderen vaak te laten werken in kleine groepen (bijvoorbeeld bij activiteiten, eten en drinken), geven we kinderen de kans om elkaar goed te leren kennen. We bieden diverse activiteiten aan waarbij we kinderen stimuleren met elkaar in contact te komen.

Overige pedagogische kwaliteitseisen.

In dit hoofdstuk: extra aspecten van het pedagogisch beleid, conform de eisen in de Wet Kinderopvang en het Besluit basisvoorwaarden voorschoolse educatie.

Activiteiten waarbij de stamgroep/stamgroepruimte verlaten wordt

Soms kunnen kinderen de stamgroep of stamgroepruimte verlaten voor bepaalde activiteiten of om even in een andere groep of centrale hal te gaan kijken of spelen.

Extra opvang afnemen

Ouders hebben bij ons **wel** de mogelijkheid voor het afnemen van extra opvang.

Ouders hebben bij ons wel de mogelijkheid voor het afnemen van extra opvang.

Kinderen komen meestal op vaste dagen naar de dagopvang. Dat is belangrijk voor de stabiliteit van de groepen, het veilige en vertrouwde gevoel van de kinderen en daarmee de pedagogische kwaliteit. Soms kan het voorkomen dat ouders extra opvang nodig hebben. Aan extra opvang afnemen zijn spelregels verbonden. Ouders kunnen [die regels](#) vinden op de website.

Inzet pedagogisch beleidsmedewerker/coach

Volgens de Wet Kinderopvang moet er per locatie vijftig uur per jaar beschikbaar zijn voor pedagogisch beleid en tien uur per fte voor coaching. De pedagogisch beleidsuren zijn bestemd voor de totstandkoming en uitvoering van beleidsvoornemens (zie pedagogische kwaliteit, onze focus voor dit jaar). De coachinguren worden ingezet om pedagogisch professionals te coachen bij hun werkzaamheden.

Onderstaande uren hebben we als volgt verdeeld, waarbij alle medewerkers (inclusief flexmedewerkers en invallers) minimaal eenmaal per jaar coaching ontvangen. De uren zijn vastgesteld op peildatum 1 januari.

Vormgeving pedagogische beleidsvoornemens	Vestigingsmanager voor 4,5 uur per week.
Vormgeving coaching van medewerkers	Pedagogisch Coach voor 1,5 uur per week. <i>Er werken 3 medewerkers op locatie met een FTE van 1.79</i>

Coaches verdelen hun uren over bijvoorbeeld werkoverleg, kind-besprekingen, inspiratiebijeenkomsten, samen formuleren van pedagogische doelen, evaluatie van pedagogische doelen en coaching on the job met teams. Coaches en managers streven gezamenlijk naar een zo efficiënt mogelijke inzet.

Overige pedagogische kwaliteitseisen.

In dit hoofdstuk: extra aspecten van het pedagogisch beleid, conform de eisen in de Wet Kinderopvang en het Besluit basisvoorwaarden voorschoolse educatie.

Activiteiten waarbij de stamgroep/stamgroep ruimte verlaten wordt

Soms kunnen kinderen de stamgroep of stamgroep ruimte verlaten voor bepaalde activiteiten of om even in een andere groep of centrale hal te gaan kijken of spelen.

Op onze locatie verlaten de kinderen de stamgroep **niet**.

De eigen groep is voor kinderen een veilige basis. Vanuit veiligheid en vertrouwen willen kinderen hun wereld vergroten en ervaren wat er achter de vertrouwde deur gebeurt. Door soms de stamgroep te verlaten, krijgen kinderen meer ruimte om op ontdekkingstocht te gaan of te spelen met kinderen buiten de eigen groep.

Bij de volgende (spel)activiteiten verlaten de kinderen de stamgroep:

De Torretjes:

Activiteiten buiten de eigen stamgroep zijn er binnen het SPIL en buiten in de omgeving. Denk hierbij aan gezamenlijke thema openingen, Sinterklaashuis, in de buurt of een herfstwandeling in het nabije park. Dit altijd onder de begeleiding van de vaste Pm-ers. Bij de uitjes van het peuterwerk sluiten soms ouders aan ter ondersteuning en ouderparticipatie.

Als kinderen de stamgroep verlaten, dan is dat als volgt geregeld:

De Torretjes:

Kinderen gaan samen met een pm-er (afgestemd op het kind-ratio) naar de activiteit. Kinderen zullen ten alle tijden samen met een pm-er de stamgroep verlaten en zich bewegen in het gebouw. Tijdens de wemomenten kan in onderling overleg met de leerkracht besloten worden dat een kindje hier een korte periode verblijft zonder direct toezicht van de pm-er maar met toezicht van de leerkracht dit gaat altijd in overleg met Pm'ers en ouders.

We organiseren activiteiten in samenwerking met andere groepen en de basisschool. Bij de dagopvang en de basisschool werken we samen met de thema's en sluiten we aan bij elkaars activiteiten en themabijeenkomsten.

Als het om een activiteit gaat dan gaat een vaste pedagogisch medewerkster mee met het groepje kinderen om op de andere groep de activiteit te laten doen plaatsvinden. Denk hierbij aan een

activiteit in de Babbelhof of samen met een aantal kinderen van de Visjes en Kikkers een activiteit op de hal of op de groep.

Onze VE-methode

De VE-methode geeft ons inspiratie en houvast bij het vormgeven van ons VE-beleid. We gebruiken de methode om de ontwikkeling van kinderen gestructureerd en samenhangend te stimuleren.

Onze locatie werkt met: Peuterplein

Methodes waar de pedagogisch coach mee werkt op locatie op onze groepen

P.E.B

P.E.B staat voor pedagogisch educatieve beeldoaching. P.E.B wordt ingezet om te kijken naar kindontwikkeling en ter bevordering van de pedagogische kwaliteit. Door kinderen en/ of pedagogisch medewerkers op beeld vast te leggen, krijgen wij inzicht in waar de ontwikkeling zich op dat moment bevindt en welke volgende stap we kunnen zetten.

P.E.B wordt uitgevoerd door de pedagogisch coach. De pedagogisch coach maakt de beeldopnames en analyseert deze beelden met de pedagogisch medewerker(s). Van hieruit worden vervolgstappen en of leerdoelen bepaald.

P.I.B

De P.I.B is een kwaliteitsmonitor waarbij we gaan kijken naar de pedagogische kwaliteit en het welbevinden en betrokkenheid van de kinderen op de groep. Dit jaar zal de P.I.B bestaan uit twee onderdelen:

- De rijke en uitdagende speel-leer omgeving
- De sociaal emotionele ontwikkeling

De P.I.B is een vertaling van Het Kompas (pijlers) Daarnaast speelt de P.I.B ook in op de Basisdoelen van Marianne Riksen Walraven vanuit de Wet Kinderopvang.

Het instrument is om te kijken waar we al goed in zijn en waar we nog aan willen gaan werken. Deze doelen worden omgezet in experimenten. De experimenten worden elke 6 weken geëvalueerd in de werkoverleggen. Hiervoor gebruiken wij het A-P-E formulier.

De pedagogisch coach neemt de P.I.B af in Q1/ Q2. De P.I.B bestaat uit 1 scan moment, die op de groep uitgevoerd zal voeren. De pedagogisch coach bespreekt de P.I.B eerst met de locatiemanager, daarna volgt een evaluatiemoment met de Pedagogisch professionals. Samen worden de doelen bepaalde voor de komende periode.

VE-opleidingsplan

Pedagogisch professionals moeten hun VE-kennis en -vaardigheden jaarlijks onderhouden. We stellen ieder jaar een opleidingsplan op en voeren dat uit. Na afloop evalueren we het plan, de uitvoering en de behaalde doelstellingen. Het gaat om de volgende onderwerpen:

- Werken met programma's voor voorschoolse educatie.
- De ontwikkeling stimuleren van het jonge kind, in het bijzonder op de gebieden van taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling.
- De ontwikkeling volgen van peuters en het aanbod van voorschoolse educatie daarop afstemmen.
- Ouders betrekken bij het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen.
- De voorschoolse educatie inhoudelijk laten aansluiten op de vroegschoolse educatie vanaf 4 jaar én zorgdragen voor een zorgvuldige overgang van voorschoolse naar vroegschoolse educatie.

960 VE-uren verdelen in de periode van 2½ tot 4 jaar

Onderstaande tabel laat zien hoe we de 960 VE-uren op onze locatie verdelen over de dagen en weken. Het VE aanbod omvat niet meer dan 6 uur per dag.

Aantal VE-uren per week	Aantal dagen per week	Aantal weken per jaar	Tijden per week
Torretjes 16 uur	4 dagen	40 weken	Van 8.30 tot 12.30 Kinderen zonder VVE indicatie nemen 2x 4 uur per week peuterwerk af. Dit houdt in dat ze 2 dagdelen komen.

			Kinderen met een VVE indicatie nemen 4 dagdelen af van 4 uur. Wij zijn de schoolvakantie gesloten en dit houdt in dat wij 40 weken peuterwerk aanbieden.
--	--	--	--

Onze VE-methode

De VE-methode geeft ons inspiratie en houvast bij het vormgeven van ons VE-beleid. We gebruiken de methode om de ontwikkeling van kinderen gestructureerd en samenhangend te stimuleren.

Onze locatie werkt met:
Peuterplein

Korte beschrijving van de methode

Peuterplein

Peuterplein is gericht op de brede ontwikkeling van kinderen met daarbij specifieke aandacht voor taal. Peuterplein is opgebouwd rond acht thema's. Met ieder thema zijn er voldoende spelactiviteiten voor drie à vier weken. Binnen de activiteiten is differentiatie mogelijk en er wordt veel in kleine groepen gewerkt. Elk thema start met een 'wereldverkenkende' activiteit, waarbij kinderen ervaringen kunnen opdoen met hun zintuigen. Elk thema sluit af met een terugblik op alle activiteiten waardoor alle geleerde woorden nog eens aan bod kunnen komen. De activiteiten binnen een thema zijn met elkaar verbonden en zorgen voor diepgang. Het thema loopt als een rode draad door het spelen, praten, denken en werken heen. En altijd doet de speelomgeving met het thema mee. Onze pedagogisch professionals werken bij Peuterplein graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de website van Uitgeverij Malmberg. Peuterplein is door het NJI erkent als VVE methode (goed onderbouwd).

Bijzonderheden van onze locatie en gemeentelijke eisen

Speelinloop

De Speelinloop is er voor kinderen van nul jaar tot twee jaar en drie maanden en hun ouders. Tijdens de speelinloop is één van de ouders aanwezig en actief betrokken bij de activiteit. Terwijl de kinderen samen spelen in een rijke speelleeromgeving, ontmoeten de ouders elkaar. Ze kunnen ervaringen

uitwisselen en ondersteuning krijgen bij de opvoeding. Tijdens de speelinloop werken we volgens een vaste structuur en sluiten we aan op de thema's van de kinderopvanggroepen. Ouders kunnen een aantal keren per jaar een speelinloop bezoeken. Momenteel bieden wij op woensdagochtend de speelinloop aan. Aanmelden kan via f.sanders@korein.nl (Femke).

Korte beschrijving van de methode

Schelluinen VE aanbod:

- Kinderen met een VE indicatie nemen 4 dagdelen af van 4 uur.

Wij zijn de schoolvakantie met het peuterwerk gesloten en dit houdt in dat wij 40 weken peuterwerk aanbieden. De dagdelen op het peuterwerk zijn in de ochtend van 8.45 – 12.45 uur.

De Schelluinen biedt activiteiten aan die gericht zijn op het stimuleren van de ontwikkeling op het gebied van taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling. Hiermee is het aanbod VE zo ingericht dat een peuter vanaf de dag dat het 2,3 jaar oud is in anderhalf jaar tijd minimaal 960 uur VE kan ontvangen.

In een Rijke speelleeromgeving ontwikkelen kinderen zich optimaal als ze op hun niveau worden gestimuleerd in een rijke omgeving. Een rijke speelleeromgeving heeft de volgende kenmerken:

- De ruimte is ingedeeld in hoeken. Bij de Schelluinen zijn de hoeken ingedeeld en het materiaal dat is afgestemd op de thema's van de beide scholen om één doorgaande lijn te creëren met de groepen 1 en 2 van de basisscholen.

Op onze locatie hebben we een bouw- en constructiehoek, een huishoek, een themahoek en de creatieve hoek. De SLO doelen en spelimpulsen worden afgestemd per hoek.
- De ruimte heeft een logische indeling/ afbakening. Spullen hebben een vaste plek en zijn gelabeld. Dit staat ook vermeld in het groepsplan. Kinderen kunnen zelfstandig de materialen pakken en opruimen.

Binnen deze hoeken op de groep maar ook buiten de groepsruimte bieden wij activiteiten aan specifiek gericht op taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling. Hieronder vindt u een aantal voorbeelden hoe wij hier vorm aan geven:

Taal ontwikkeling:

Taal komt de hele dag voor. Zo benoemen we alles wat we zien, alle handelingen die we doen en wat we gaan doen om de voorspelbaarheid bij de peuters creëren. Denk hierbij dus ook aan dat wanneer een medewerker op staat om naar het toilet te gaan de medewerker dus daadwerkelijk zegt: Ik ga nu even opstaan om naar het toilet te gaan, ik ben daarna weer terug. (Naam collega) is nog op de groep.

Daarbij benoemen we tijdens het fruit moment de soorten fruit aan tafel en benoemen we wie welk fruit heeft. Zo creëren niet alleen taal en interactie tussen medewerker – kind maar ook tussen kinderen onderling.

Daarnaast hebben we nog een tal van andere activiteiten op taalgebied die we aanreiken, dit zijn onder andere:

- Boekjes lezen met de kinderen.
- Samen liedjes zingen; tijdens ieder overgangsmoment worden er liedjes gezongen. Dit betekent wanneer we gaan opruimen, in de kring gaan, fruit of boterhammen gaan eten enz. Bij de kring besteden we structureel nog meer aandacht aan de liedjes en bieden we ook themagerichte liedjes aan.
- Spelletjes als; ik zie ik zie wat jij niet ziet.

Dit alles wordt ook nog eens ondersteund door de methode van logo3000. We zijn hier recent mee begonnen en hopen dit in 2023 helemaal verder uit te kunnen rollen. Logo3000 werkt met taalaanbod op niveau voor de jongste kinderen. Samen met vertel en praat platen geven wij wekelijks extra woordenschat aan al onze peuters.

Rekenen:

Rekenen kun je op allerlei manieren combineren met andere ontwikkelingsgebieden. Denk aan activiteiten als:

- Liedjes zingen met getallen erin: hoedje van papier, de Zevensprong en Tien kleine visjes zwommen naar de zee.
- Een toren bouwen (motoriek) en vervolgens de blokken die op elkaar staan tellen.
- In de kring tellen we hoeveel kinderen er zijn, hoeveel medewerkers er zijn.
- Tijdens het tafeldekken vragen hoeveel borden er nu op tafel liggen? Hier kan je dan op doorvragen door bijvoorbeeld ook te vragen hoeveel messen er liggen? Zijn dit er dan evenveel of niet? Etc.
- Daarnaast kun je tellen hoeveel stappen je moet lopen naar de andere kant van het lokaal, de trapredes enz.
- Buiten kunnen we ook een "opdracht" geven door in de herfst ze te laten zoeken naar; 3 bladeren of 5 kastanjes, 2 takken of 4 dennenappels. Als we dan taken of blaasjes hebben kunnen we die ook ordenen; takken van verschillende lengtes op volgorde van groot naar klein laten leggen.

Motorische ontwikkeling:

Iedere dag gaan wij met de kinderen naar buiten of naar de gymzaal. Daarnaast hebben wij ook op de groepen mogelijkheden om beweging aan te bieden door middel van spelelementen. In de gymzaal kun je ook andere ontwikkeldoelen combineren met bewegen. Hierbij kun je denken aan het sorteren van kleur blokken in hoepels, het bouwen van een toren met blokken en de hoeveelheid blokken tellen.

In de gymzaal ondernemen we activiteiten als:

- Tikkertje
- Stopdans
- Dansen op muziek
- Overgooien met een bal (dit kan ook buiten)

- Parcours uitzetten waar de kinderen kunnen klimmen, klauteren, overheen en onderdoor kunnen en op eigen inifitiatief kunnen ontdekken.

Buitenactiviteiten kunnen zijn:

- Speeltuin; klimmen en klauteren.
- Fietsen/ driewielers, steppen.
- "Voetballen" schoppen tegen een bal.
- Springen; met beide benen of op 1 been.
- Spelletjes als; schipper mag ik overvaren.

In de eerste instantie bieden we vooral, vanaf de leeftijd van 2 jaar, activiteiten gericht aan op de grove motoriek wat we steeds meer gaan samenvoegen met activiteiten voor de kleine motoriek. Eerst zijn de bewegingen vanuit de schouder nog groot maar worden steeds kleiner en zo gaat dit door tot ook met de vingers hele kleine voorwerpen opgepakt kunnen worden. Dit is het verloop van de fijne motoriek.

Activiteiten gericht op de kleine motoriek zijn onder andere:

- Het aanbieden van sensomotorisch materiaal kan op een tafel maar ook in bijvoorbeeld de zand- watertafel. Voorbeelden van sensomotorisch materiaal zijn:
 - Gelballetjes
 - Zand of magnetisch zand
 - Klein materiaal als macaroni en boontjes, pluche bolletjes, rijst, bloem, lollystokjes
 - Water (warm of koud)
 - Ijsblokjes
 - Scheerschuim
- Verven en tekenen. Dit kan op de grond, aan tafel, tegen de muur of op een schilderezel. We schilderen met vingerverf, een penseel en tekenen met dikke (driehoekige) potloden of wasco krijtjes.
- Knippen;
 - Smalle vlechtstroken; deze kunnen ze in kleine stukjes knippen.
 - Klei (met klei kunnen we de mooiste dingen maken maar ook klei kunnen wij knippen!)
 - Vouwblaadjes; de wat meer gevorderde peuter kan deze in hele kleine stukjes knippen.
- Bouwen kleine blokken (Hiermee kunnen we grove motoriek met grote blokken en de kleine motoriek dmv kleine blokken combineren)
- Plakwerkjes, Met een klein kwastje, lijmpotje en papier. Bij veel jonge peuters komt er niet altijd een snipper papier op het blad, maar die gebruiken de lijm als sensomotorisch materiaal; het ontdekken van de lijm op hun hand en op het papier.

sociaal-emotionele ontwikkeling:

De ontwikkeling stimuleren begint al met het samenzijn van leeftijdsgenootjes, maar ook jongere en wat oudere kinderen. Hieronder enkele voorbeelden:

- Een doen alsof, 'naboots' en 'rollenspel' ook een goede stimulans. De huishoek met verkleedspullen, een winkeltje of tentje zijn hier leuke voorbeelden van.
- Leren over zichzelf en over de wereld waar hij/ zij in leeft. Dit kan zijn door verhalen over de dag te vertellen met een kind in de hoofdrol, bekende foto's te bekijken, gevoelens en emoties te benoemen.

- Verhalen vertellen dmv een (hand)knuffel of pop. Hierdoor kunnen kinderen zien wat het gedrag van voor effect dit heft op andere mensen en in een verhaalvorm inzichtelijk maken. Kinderen zelf vinden het ook geweldig om met de pop of knuffel te mogen spelen.
- Taakjes in de dagelijkse huishouden oftewel het dagritme. Kinderen ruimen mee het speelgoed op, gooien de was mee in de wasmand, dekken de tafel en ruimen deze mee op etc.

Thema aanbod:

Bij de Schelluinen wordt er gewerkt met thema's. Er zijn in totaal 6 thema's ondersteund door de seizoenen en feestdagen in samenwerking met onze basisscholen, die ieder 5 tot 8 weken in beslag nemen. De basisschool neemt het voortouw in de keuze van de themakalender en de periodes in een gezamenlijk overleg kijken wij waar we aan kunnen sluiten en op in kunnen spelen.

De Schelluinen sluit zoveel als mogelijk aan voor de doorgaande leerlijn. Hierdoor kan de periode van het thema verschillen tussen de 5 tot 8 weken of het thema wat wordt aangepast. Het aanpassen van het thema gebeurt wanneer de belevingswereld van de kinderen niet aansluit bij het thema van de planning. In deze situatie passen we de themanaam of de verdieping/ uitwerking aan voor onze kinderen zodat het wel aansluit. De grote lijnen zullen wel ten alle tijden overlap hebben met school.

Na ieder thema is er een 'witte week' (thema loze week). Afhankelijk van de groep is de witte week 1 of 2 weken. Dit aangezien de witte weken veelal samenvallen met vakantieweken. De kinderen kunnen loskomen van het oude thema en de pedagogisch professionals zijn achter de schermen al aan de slag gegaan voor het volgende thema.

Specifieke VE-eisen in onze gemeente

Deze extra eisen stelt onze gemeente aan VE:

Deze extra eisen stelt onze gemeente aan VE: Gemeentelijke VE-criteria voor voorschoolse instellingen in Eindhoven

- De voorschool voldoet aan de wettelijke vereisten. De voorschool verzorgt VE-peuteropvang op vaste momenten waarin kinderen vanaf 2¼ jaar in een horizontale groepssamenstelling deelnemen.
- Het te verzorgen VE-aanbod heeft een omvang van acht uur per week voor niet-geïndiceerde peuters en zestien uur voor geïndiceerde peuters gedurende maximaal 40 schoolweken. De acht uur wordt aangeboden op minimaal twee dagen per week en maximaal zes uur per dag, de zestien uur op minimaal drie dagen per week en maximaal zes uur per dag.
- De voorschool hanteert een op het leerlingvolgsysteem van de basisschoolpartner afgestemd kindvolg- systeem. · Er worden beredeneerd aantoonbaar* op de individuele ontwikkeling gerichte activiteiten aangeboden, waarbij gewerkt wordt aan de vier ontwikkelingsdomeinen zoals beschreven door SLO (sociaal-emotioneel, taal, rekenen, motoriek).
- Er worden beredeneerd aantoonbaar* op groepsniveau gerichte activiteiten aangeboden, waarbij gewerkt wordt aan de vier ontwikkelingsdomeinen zoals beschreven door SLO (sociaal-emotioneel, taal, rekenen, motoriek).
- In het pedagogisch plan is (zo concreet en toetsbaar mogelijk) de wijze waarop integratie van peuters met en zonder indicatie wordt bevorderd (samen leren en spelen) beschreven.
- De voorschool handelt in de praktijk conform de beschreven wijze waarop integratie van peuters met en zonder indicatie wordt bevorderd.
- Er is per SPILcentrum een actueel integraal ouderbeleidsplan voorschool/vroegschool. · Indien een school niet aan bovenstaande verplichting voldoet, dient door de voorschool aangetoond te worden dat zij - van hun kant - voldoende inzet pleegt om tot een actueel integraal ouderbeleidsplan te komen.
- De voorschoolse instelling heeft schriftelijk vastgelegd hoe pedagogische medewerkers met de aanvullend beschikbare voorbereidings- en evaluatietijd (voor- en nawerk) om dienen te gaan en handelen daar ook naar. Uit de schriftelijke vastlegging blijkt dat sprake is van planmatig (Plan-Do-Check-Act), op het verbeteren van de pedagogisch didactische aanpak gericht, handelen.
- Het onderwijs is vanuit hun regie- en coördinatiefunctie aangewezen als eerst verantwoordelijke voor de pedagogisch didactische doorgaande lijn tussen voor- en vroegschool het bieden van een SPILbrede ondersteuning die wordt gekenmerkt door één kind, één plan, één regisseur een Pedagogisch Educatief Raamplan SPIL (een vierjaarlijks te actualiseren SPILbreed samenwerkings- plan), een jaarplan SPIL en een VE verbeterplan.

Dit leidt tot de volgende eis voor een voorschool:

Er is sprake van een vastgelegde samenwerking met een SPILcentrum of basisschool.

De voorschool kan deze samenwerking aantonen via bovengenoemde plannen. Indien een school niet aan bovenstaande verplichting voldoet, dient door de voorschool aangetoond te worden dat zij - van hun kant - voldoende inzet pleegt om tot deze samenwerking te komen. Een standalone voorschool heeft een samenwerkingsovereenkomst met één of meerdere scholen voor minimaal 50% van de instromende kinderen en beschrijft minimaal de volgende zaken:

- i. de wijze waarop het VE programma, het kindvolgsysteem en het VE beleid op elkaar aansluiten,
- ii. wijze waarop een 'warme' overdracht wordt gerealiseerd,
- iii. wijze waarop tussentijds terugkoppeling kan plaatsvinden, ·
- iv. wijze waarop de kwaliteitsmanager van de organisatie deel kan nemen aan specifiek zorgoverleg,
- v. frequentie en wijze waarop de samenwerking geëvalueerd wordt. · Vi. de wijze waarop aandachtspunten uit inspecties worden afgestemd. · De pedagogisch beleidsmedewerker in de voorschool (per 1 januari 2022 wettelijke verplicht) heeft een erkende VE basistraining succesvol afgerond, of volgt aantoonbaar een erkende VE basistraining.

Bijlage 1.

De ontwikkelingsgebieden op een rij

Alle ontwikkelingsgebieden hangen met elkaar samen en zijn even belangrijk. Bij Wij zijn JONG willen we kinderen brede ervaringen op laten doen, zodat ze zich kunnen ontwikkelen tot creatieve denkers en doeners. Die ontwikkeling is voortdurend aan de gang. En alle stappen die de kinderen zetten, doen ertoe voor ons. Lees de voorbeelden per ontwikkelingsgebied en zie de kinderen groeien – van 0 tot en met 12 jaar en ouder.

De acht ontwikkelingsgebieden:

1. **De emotionele en sociale ontwikkeling.** Van goed in je vel zitten, je veilig voelen en welbevinden naar vertrouwen hebben in jezelf en anderen, samen zijn, samen spelen, belangstelling hebben voor elkaar, samen genieten, samen delen, keuzes maken, plannetjes maken en terugkijken, troosten en getroost worden, samen vieren, samen regels maken, afspraken nakomen, onenigheid oplossen, opkomen voor jezelf en de ander, je identiteit vormen door vergelijking, verantwoordelijkheid voor elkaar dragen, participeren, anderen accepteren en met anderen omgaan, competitie, genieten van elkaar, samenwerken, etc.
2. **De motorische ontwikkeling.** De grote en de kleine motoriek. Van het pakken van je voetje naar om kunnen draaien, kruipen, lopen, balanceren, de bal rollen, strepen zetten met de kwast, een autootje laten rijden, een trein vastmaken, lopen over een streep, fietsen, dansen, schrijven, fluiten, voetballen, turnen, bouwen met fijne materialen, etc.
3. **Taal en communicatie/taalvaardigheid.** Van horen, huilen, kijken en brabbelen, naar luisteren, praten, een gesprek voeren, rijmen, lezen, schrijven, gedichtjes maken, verhalen bedenken en informatie tot je nemen.
Taal is een middel om uit te drukken en met anderen te delen wat je ervaart, voelt, denkt of wilt. Taal omvat spraak, dus het beheersen van klanken. Bij passieve taal gaat het om het vlot verstaan van dialogen, opdrachten, liedjes, verhalen, toneelstukjes en filmpjes.
4. **Rekenprikkel.** Van 'daar pas ik wel tussen' naar meten van de hoogte, breedte en diepte. Van rekening houden met één eigenschap tegelijk naar rekening houden met meer eigenschappen. Van willekeurig tellen van de getallen 1, 2, 7, 5, 10 naar het uitrekenen van $4 \times 12 = 48$. Van drie blokken op elkaar zetten naar werken vanuit een bouwtekening tot er een kasteel staat. Van verschil voelen tussen zacht, hard, nat, droog, licht en zwaar naar onderscheid maken tussen kleuren, vormen, structuren, hoeveelheden, etc.
5. **Muzikale en beeldende expressie.** Van geluiden horen, muziek luisteren, beelden en bewegingen zien en maken naar zingen, dansen, tekenen, schilderen, kleien, kleuren, structuren zien, composities maken, etc.
6. **Morele ontwikkeling en begrijpen van de sociale wereld.** Van voelen dat we van je houden en dat je erbij hoort naar voelen en weten dat je wordt gewaardeerd, nadenken over wat wel en niet

mag en waarom, nadenken over wat een 'goed' mens is, nadenken over de verschillen tussen mensen, respecteren van anderen, etc.

7. **Verstandelijke ontwikkeling/denkontwikkeling.** Van doen, ervaren en ontdekken naar steeds meer concrete kennis van de mens en de wereld om je heen, abstracte begrippen, filosofische wijsheden, begrijpen van de fysische wereld – van zandkorrel tot sterrenstelsel – en de levende natuur, begrijpen hoe voorwerpen zich gedragen in allerlei situaties en combinaties met elkaar (bijvoorbeeld het effect van water op papier), de effecten van handelingen op objecten kunnen voorspellen (bijvoorbeeld hoe de bal gaat rollen), vertrouwd raken met allerlei technische toepassingen, etc.
8. **Zelfsturing en ondernemingszin.** Van willekeurig exploreren naar bewust voor je spel kiezen. Van weten wat je wilt naar initiatief nemen en stappen zetten om je doel te bereiken. Van met wilskracht iets oppakken, doelen stellen en keuzes maken naar scenario's voor acties verzinnen, afstand kunnen nemen en leren uit ervaring. Van leren omgaan met moeilijkheden en obstakels naar problemen oplossen.

Bijlage 2.

Overzicht formulieren pedagogisch werkplan

De ingevulde formulieren uit deze bijlage zijn een integraal onderdeel van dit pedagogisch werkplan.

- Formulier Mentorschap (of digitaal via Konnect)
- Formulier adviesaanvraag OC pedagogisch werkplan

Bijlage 3.

VE

VE staat voor Voorschoolse Educatie en is onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid. Het doel is om peuters met een mogelijke (taal)achterstand, ook wel 'doelgroepkinderen' genoemd, beter voor te bereiden op de basisschool.

LRK-nummer

Unieke registratienummer voor iedere kinderopvanglocatie. Dit nummer is opgenomen in het Landelijke Register Kinderopvang. Terug te vinden op de website van de locaties.

Beroepskracht-kindratio (BKR)

De verhouding tussen het aantal beroepskrachten en het aantal kinderen in de groep.

Bijlage 4.

Gebruikte literatuur

Boonstra, M. & IJ. Jepma (2016). *Lerenderwijs. Samenwerken aan pedagogische kwaliteit in de kinderopvang*, Springer Media B.V.

Fukkink, R., redactie (2017). *Pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*. BKK. Bohn Stafleu van Loghum, Houten.

GGD GHOR Nederland & Nederlands Jeugdinstituut (NJI), *Veldinstrument observatie pedagogische praktijk kindercentra en peuterspeelzalen december, 2014* Utrecht.

Hoex, J., (2010). *Een solide basis voor positief jeugdbeleid*. Nederlands Jeugdinstituut.

ISSA, VBJK, Mutant (2016) *Europees kader voor kwaliteit (*Nederlandse samenvatting) - European Quality Framework ECEC/ EQF*.

Keulen, van, A., Leseman, P., Wanningen, K. & Kool, C. (2015). *Kwaliteitskader voor educatie van het jonge kind*. Nuvoorlater.nl

Keulen, A. van & E. Singer (2012), *Samen verschillend. Pedagogisch kader diversiteit in kindercentra 0-13 jaar*. Reed Business, Amsterdam.

Laevers, F., Silkens, K., & Declercq, B. (2020). *Ervaringsgericht werken in de voorschoolse kinderopvang*. Lannoo.

Laevers, F., Buyse, E., Daems, M. Declercq, B. (2016). *Welbevinden en Betrokkenheid als toetsstenen voor kwaliteit in de kinderopvang* (Uitgave kennisdossier kinderopvang BKK). Utrecht: BKK.

Landelijk Pedagogenplatform Kindercentra (2017). *Bouwstenen voor een pedagogisch kwaliteitskader Kinderopvang*.

Leseman, P., Veen, A. redactie (2016). *Ontwikkeling van kinderen en relatie met kwaliteit voorschoolse instellingen. Resultaten uit het pre-COOL cohortonderzoek*. Kohnstamm Instituut.

Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek. (2009). *De NCKO kwaliteitsmonitor*. SWP.

Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek. (2012). *De kwaliteitsmonitor BSO*. SWP Amsterdam.

Riksen -Walraven, M. (2000). *Tijd voor kwaliteit in de kinderopvang*. Vossiuspers AUP, Amsterdam.

Schreuder, L., M. Boogaard, R. Fukkink & J. Hoex (2011), *Pedagogisch kader kindercentra 4-13 jaar*. Reed Business, Amsterdam.

Singer, E., & De Haan, D. (2021)). *Speels, liefdevol en vakkundig*. SWP.

Singer, E. & L. Kleerekoper (2009), *Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar*. Elsevier gezondheidszorg, Maarssen.

Singer, E., Van Keulen, A., Saiz, A. B., & Roetman, A. (2012). *Samen verschillend*. Reed Business Education.

Strik, A., Schoemaker, J., (2018) *Interactievaardigheden. Een kindvolgende benadering*. Bon Stafleu van Loghum, Houten.